

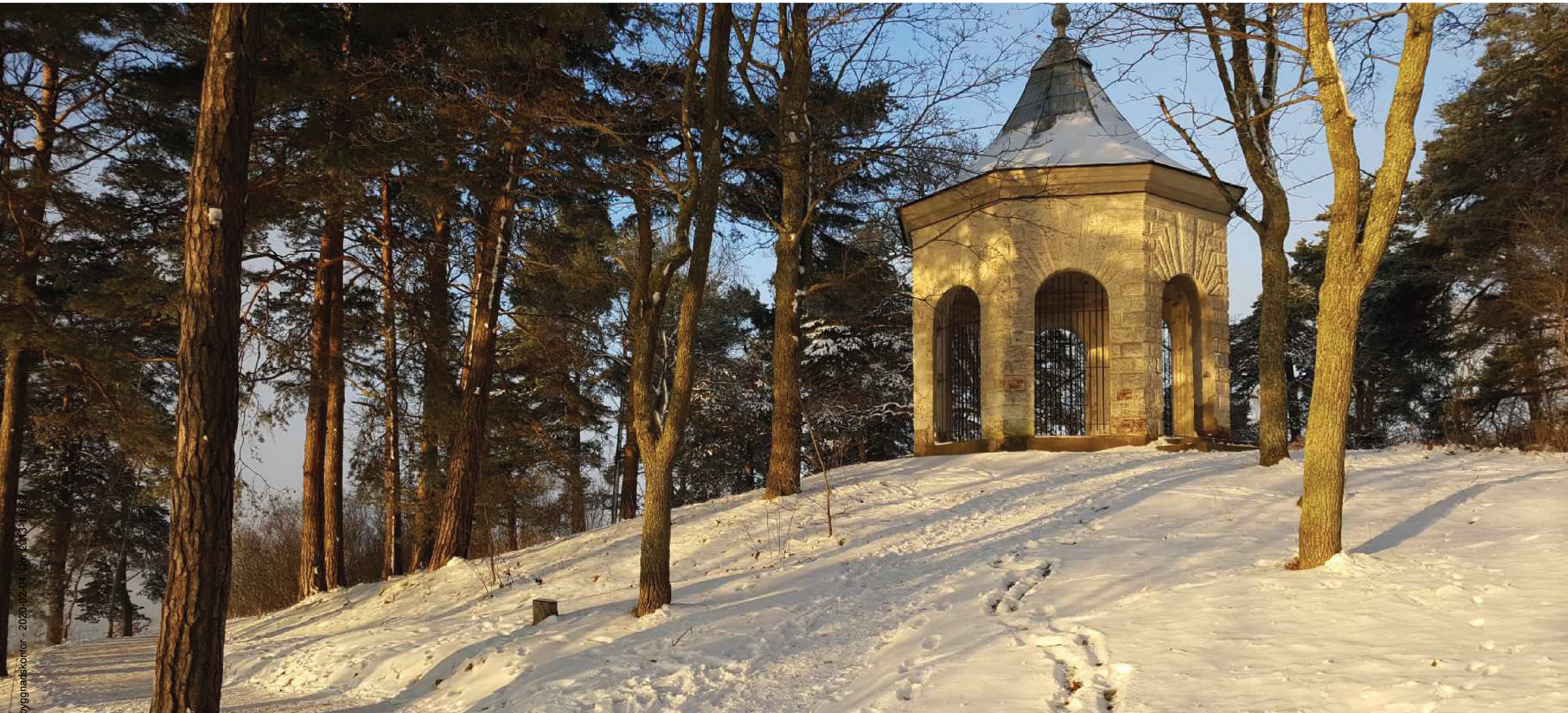
Riddersvik Skötselplan

Systemhandling 2018-11-16

CALLUNA

nivå

Kontaktpersoner

Exploateringskontoret:
Jenny Mattiasson - Arkitekt LAR/MSA
Tel: 08-508 266 52
E-post: jenny.mathiasson@stockholm.se

Nivå landskapsarkitektur:
Jonas Berglund - Arkitekt LAR/MSA
Tel: 070-777 83 43
E-post: jonas@nivaland.se

Calluna:
Petter Andersson - Naturmiljökonsult, fil dr
Tel: 072-567 38 80
E-post: petter.andersson@calluna.se

Innehåll

Bakgrund

4-5

Inledning
Illustrationsplan: Riddersviks gård, förslag till upprustning
Syfte, historik, nulägesbeskrivning och mål för skötselplan

Historik

6

Syfte, historik, nulägesbeskrivning och mål för skötselplanen

Principer och upplägg

7-13

Skötselplanens upplägg
Gränsdragning och ansvar
Riskträd
Skötselområdets indelning
Den engelska parkens principer
Visuella samband
Gestaltande skötsel
Ekologisk förstärkning

Beskrivning skötselåtgärder

14-18

Övergripande beskrivning av skötselinsatserna
Park: Skötsel av gräsytor, buskage, parklindar, och solitära lövträd i gräsyta
Bete: Skötsel ängsytor och naturmarksytor, skogsbestånd, hagmark, ängar och torrbackar
Hävd: Gallring och upprepad slyröjning av sluna parkbestånd, äng, hagmark och strandområde
Fri utveckling: Mindre omfattande skötselåtgärder i område för fri utveckling

Skötselbeskrivning delområde

19-37

Skötselområde 1 (S01) - Område för fri utveckling
Skötselområde 1 (S01) - Område för fri utveckling
Skötselområde 2 (S02) - Talldominerat område
Skötselområde 3 (S03) - Bryn
Skötselområde 4 (S04) - Ädellövområde
Skötselområde 5 (S05) - Tallområde
Skötselområde 6 (S06A-B) - Strandområde
Skötselområde 7 (S07) - Tall- och Lärkområde
Skötselområde 8 (S08) - Ädellövområde
Skötselområde 9 (S09) - Alléer

Bakgrund

Riddersviks gård, naturskönt belägen vid Mälaren i den västligaste utposten av Stockholms kommun, utgör en intakt herrgårdsmiljö från slutet av 1700-talet. Gården är enligt den kulturhistoriska värdebeskrivningen den enda gård i Stockholms stads ägo som fortfarande är en komplett gårdsanläggning med bebyggelse, gårdsplan, alléer, trädgård, engelsk park och odlingsmark från i huvudsak sent 1700- och tidigt 1800-tal. Gårdens karaktärsdrag är bevarade och den gestaltning som området hade enligt 1843 ÅRS ägokartor går till större del att avläsa även idag.

Gårdsmiljön består av ett ca 35 ha stort område, varav 9 ha planeras för bostadsbebyggelse, 14 ha upptas av en engelsk park och resterande mark upptas av alléer, äldre trädgårdsanläggningar, ett koloniområde och naturmark.

Två samlade bebyggelsegrupper präglar området; huvudbyggnad med flyglar, trädgårdsmästarboställe och ekonomibyggnader från sent 1700-tal och kompletterade under tidigt 1800-tal och ladugård med loge och stall, magasin, vagnslider uppförda under sent 1800-tal och tidigt 1900-tal. I anslutning till alléer och bebyggelse finns även ytterligare ett antal äldre byggnader vilka sätter sin prägel på kulturmiljön. Mellan de två sammankopplade alléerna i norr ligger ett samlat fält, den kvarvarande delen av gårdens odlingsmark. Gärdet upptogs under åren 1979 - 2008 av Stockholms stads trädplantaskola. Rader av parkträd präglar fortfarande området vilket nu detaljplanearbetet upprättas program för den offentliga miljön och Riddersviks park samt projektering av systemhandling, Denna skötselplan utgör ett underlag för parkupprustningen.

Kunskapsunderlag

I tidigare skeden av stadens planering, har en rad studier av natur- och kulturvärden gjorts, bland vilka kan nämnas Kulturhistorisk värdebeskrivning Riddersviks gård med omnejd (AIX 150122), Antikvarisk konsekvensanalys - strukturplan, f.d. Riddersviks trädskola (AIX 150520), Riddersvik – kulturhistorisk värdebeskrivning (Topia 2008).

En kompletterande naturvärdesinventering, Naturvärdesinventering i Riddersvik och sammanställning av underlag (Calluna 2016), tagits fram under 2017-18.

I syfte att fördjupa kunskapen om den historiska parkanläggningen har en trädgårdsarkeologisk utgrävning med fyra schakt utförts under 2017.

Ugångsläge för parkupprustningen

150 års lågintensiv skötsel har lett till en långsam igenväxning av Riddersviks engelska parken. Denna förslyning innebär en negativ påverkan både på upplevelsen av parken och dess naturvärden. Att parken lämnats utan vård och skötsel har i och för sig inneburit att den i stort skonats från sentida förändringar i form av sentida parkfunktioner som lekplatser och perennaplanteringar och nya funktionskrav som asfaltering av gångvägar eller parkbelysning. Men på sikt innebär den lågintensiva skötseln ett hot både för kulturhistoriska värden och naturvärden.

Flygfoto över dagens Riddersvik med gräns för det framtida skötselområdet. 1. Mangårdsbyggnad, 2. Trädgård/koloniområde, 3. Rosensparken, 4. Nordösttra allén, 5. Nordvästra allén, 6. Utsiktsplatsen, 7. Ladugård och vagnslider, 8. Beteshagar och paddock, 9. Bäckravinen, 10. Stjärnparken, 11. Stora pelousen, 12. Lindbersån, 13. Paviljongen, 14. Lilla pelousen, 15. Grillplatsen, 16 Trädplantaskolan

Illustrationsplan: Riddersviks gård, förslag till upprustning

FÖRKLARINGAR

Gräns för skötselområdet.

- 1. Riddersviks gård: konferens, restaurang och café
- 2. Rosenparken
- 3. Terrassanläggning
- 4. Koloniområde med föreningslokal i justerat läge
- 5. Allé
- 6. Ny bollplan och utsiktsplats
- 7. Ny brygga i historiskt läge och rustad mittaxel
- 8. Ladugård: lokal för Fältrittklubb och Arbetsforum
- 9. Magasin och vagnslide, plats för picknick/grillplats
- 10. Beteshage och paddock
- 11. Ny ravinplats
- 12. Stjärnparken, med återskapad gångväg
- 13. Stora pelousen, nya sittplatser
- 14. Lindberså, återskapad historisk plats
- 15. Paviljongen, upprustas
- 16. Lilla pelousen med ny brygga i historiskt läge
- 17. Lilla paviljongsplatsen, sittplats

Historik, nulägesbeskrivning och mål för skötselplanen

Hstori

Riddesviks engelska park och trädgårdar skapade av hovkällarmästare Elias von Langenberg d. ä., Elias von Langenberg d.y. och greve Erik Piper mellan åren 1781-1820. Utgångspunkten var den kuperade och troligen hårt betade halvön Korsudden med sina långa utblickar över Lövsta fjärdens vattenspegel. En påkostad paviljong uppfördes på uddens högsta punkt i väster. Två bryggor anlades, den ena i änden av herrgårdsträdgårdens mittaxeln, den andra i strandlinjen vid en öppen glänta mellan paviljong och huvudbyggnad. På en centralt belägen kulle anlades en lindberså. Från denna plats erbjöds kontakt med två anlagda öppna gräsytor, så kallade pelouser, båda gestaltade med solitära ädellövträd och lärkträd. I norra delen av parken anlades den så kallade Stjärnparken, en plan yta 115 x 50 meter med diagonala strama rader av parklindar.

Den hårt betade hagmarkens ekar och tallar kompletterades i övrigt med lärkträd i bestånd och hela parken sammanbands med ett slingrande gångvägssystem.

1885, köpte Stockholms stad egendomarna Lövsta och Riddersvik, för att genom anläggandet av Lövsta sopstation lösa stadens sanitära behov. Riddersviks gård arrenderades ut och parken lämnades åt sitt öde, det vill säga fri utveckling.

Naturvärden

Områdes bestånd med gamla ekar och lindar har med stigande ålder och grovlek utvecklats i håligheter. Håligheter med röta och mulm utgör livsmiljö för många ryggradslösa djur såsom vedlevande insekter och klokryp, men utnyttjas även som bo- och viloplats av fåglar och fladdermöss. Död ved är dock endast sparsamt förekommande i parken. Främst förekommer död ekved, medan lindarna har skötts på ett sätt som till stor del har förhindrat död ved att kontinuerligt bildas.

Flera områden som domineras av gammal tall förekommer även i Riddersvik, framförallt i området vid Tempeludden. Här skapar det öppna och solexponerade läget förutsättningar för en intressant insektsfauna och kryptogamflora. Här finns ett inslag av död tallved, både i liggande och stående form. Några ytterligare områden med gammal tall finns också, men dessa är i dagsläget under igenväxning.

I Riddersvik finns även en strandsträcka som huvudsakligen sluttar mot sydväst. Detta medför att stranden har ett varmt mikroklimat och således finns en artrik torrbacksfloa med förekomster av exempelvis blodnäva, tulkört och gråfibbla. Det varma läget gör även strandmiljön gynnsamt för många gaddsteklar, exempelvis vildbin, vilka alla är värmeälskande insekter som i miljön drar fördel av den rika blomningen.

Brukande

Parken är ett mycket uppskattat promenadområde i Hässelby med omnejd. Skolklasser, förskolegrupper och hundägare besöker området under såväl helg- som veckodagar. Stränder och klippor erbjuder möjlighet till bad som fiske. På den västvända pelousen firas midsommar. Gångstråket längs stranden utgör en del av en sammanhängande strandpromenad.

Riddesviks engelska park, eller Tempeludden som den idag kallas, förenar mycket höga parkhistoriska, ekologiska och sociala värden.

Skötselplanen som del av parkupprustningen

Upprustningen av parken består av tre delar: denna skötselplan, återskapandet av centrala, idag försvunna byggda parkdelar samt upprustning av den sengustavianska paviljongen. Det övergripande syftet med upprustningen är att förskjuta upplevelsen av området från natur till park.

Skötselåtgärdernas mål är att värna den historiska parken och att stödja de ekologiska värden som utvecklats under 150 år. Sist men inte minst är skötselnivåerna även anpassade till ekonomiska ramar där en intensiv parkskötsel av hela det 14 ha stora området vare sig är önskvärd eller möjlig.

Skötselplanen är strukturerad i åtta delområden med olika vegetationsbestånd. I anslutning till parkens historiska markanvändning som betad hagmark och sedemera engelsk park, indelas området i delområden som sköts som park, bete och hävd. Till dessa har lagts till område för fri utveckling för delområden med höga ekologiska värden knutna till fri utveckling av den befintliga vegetationen.

Charta öfver Lövsta, uti Stockholms höfdingedöme, afmätt i september 1751 och i maj 1752. Kompletterad med avstyckning ("delning och utbrytning") av (sedemera Riddersvik) 1781 för hovkällarmästare Elias von Langenbergs räkning. Ovan till höger hela kartan.

Detalj Korsudden, det vill säga det aktuella skötselområdet.

Riddesviks gård med mangårdsbyggnad och flyglar.

Principer och upplägg

Skötselplanens upplägg

Definitioner av skötselnivåer:

Park innebär konventionell parkskötsel, främst gräsklippning och vård av de historiska parklindarna, med inriktning på att upprätthålla kontrasten mellan hortikultur och kulturlandskap och därmed det parkhistoriska värdet.

Bete innebär en intensivare skötsel av dagens naturmark (lövskogspartier, bryn och ängsmark) för att efterlikna ett bete. Detta innefattar årlig slyröjning och slåtter av gräs med skärande redskap, åtföljt av uppsamling och bortforsling av det organiska materialet

Hävd kan jämföras med bete, men innebär i detta fall en lägre grad av skötsel i jämförelse med bete, dvs årlig slyröjning med insamling och bortforsling av det organiska materialet. På sikt behöver denna skötsel utföras endast var tredje år.

Fri utveckling innebär att delar av parkområdet lämnas för fri utveckling, det vill säga utan nämnvärda skötselinsatser. Viss återkommande översyn av dessa områden kommer dock att krävas.

Indelning av området

Skötselplanen är indelad i områden knutna till vegetationsbeståndens sammansättning. Vegetationsbestånden utgörs av de trädbestånd som antingen fanns redan innan den engelska parkens anläggande på 1780-talet, eller som därefter etableras: *tallområden, ädellövområden, lindområden, bryn och hagmarker, strandområden*. Till dessa vegetationsbestånd fogas *område för fri utveckling*.

De parkhistoriska delarna vilka primärt berörs av skötselplanen utgörs av: Stjärnparken, stora pelousen, lilla pelousen med badbryggan, paviljongen med närområde och lilla paviljongplatsen. Till dessa kommer de senare anlagda och nyanlagda delarna: grillplatsen vid klippan i söder, rastplatsen vid magasinet, utsiktsplatsen och ravinplatsen.

Hävdad mark i Bellevueparken

Utförande av skötsel

Skötseln av gräsytor, hagmark(bete), parklindar och solitära parkträd, mer extensiva ytor (hävd) och område för fri förnyelse, är i denna skötselplan principiellt beskrivna med avseende på åtgärd, periodicitet, tidpunkt för skötselinsatserna, maskintyp. Föreskrifterna ligger samlat i början av skötselplanen. Detta för att senare, i redovisningen av varje delområde, kunna hänvisa tillbaka till beskrivna arbetsinsatser.

Inom respektive delområde är de fyra skötselnivåerna färgkodade ytor. Till kartan finns för varje skötselområde en beskrivning uppdelad i rubrikerna *Beskrivning, Målsättning, Åtgärder* samt *Prioriteringar*. Under prioriteringar anges fokus och/eller kompletteringar av skötselinsatserna.

Erfarenhetsåterföring från Bellevueparken

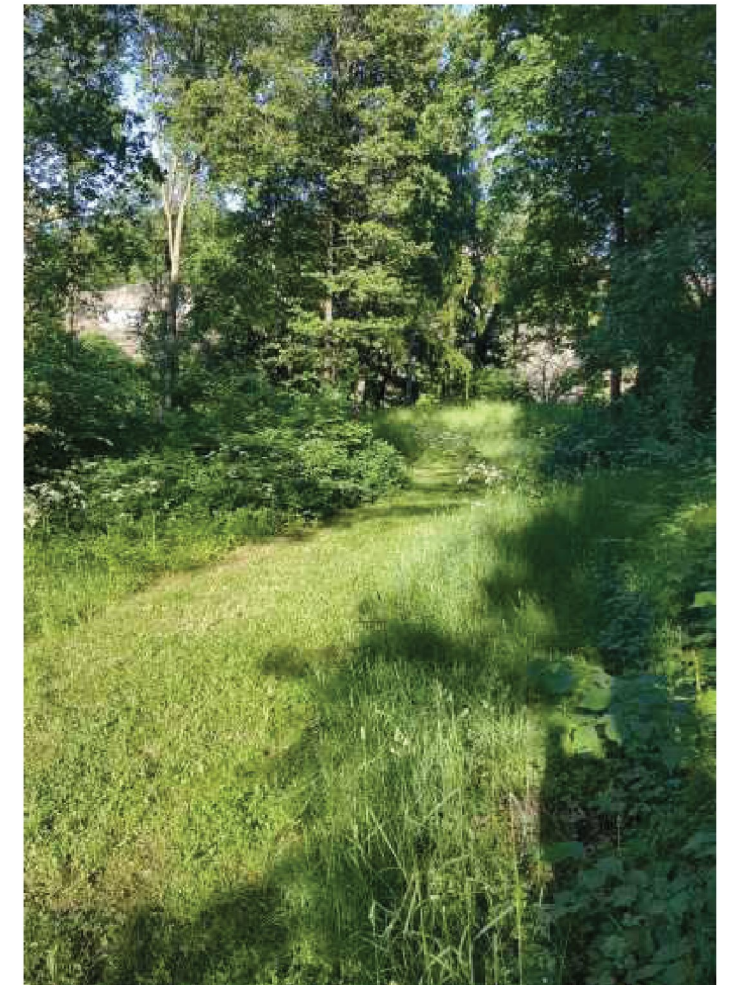
Skötselplanen utgår i upplägg, omfattning och beskrivning av skötselåtgärder från erfarenheter från skötselplanen för Bellevueparken vid Brunnsviken, en park jämförbar med Riddersviks engelska park med avseende på utgångsläge, ålder, topografi och parkhistoriska förutsättningarna.

De viktigaste erfarenheterna är följande:

behov av upprepade årliga slyröjningar under de tre första åren,

skärande maskinverktyg och uppsamling av organiskt material nödvändigt för att erhålla ängsytor,

regelbunden översyn av siktlinjer och visuella samband var 5-10 år.

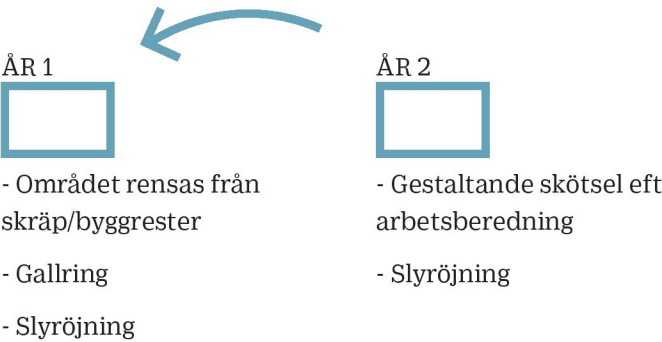
Klippta grässtigar i Bellevueparken

Bellevueparken

Skötselplanen avser skötsel av naturmark, park och ängsytor inom angivet område, det vill säga inte skötsel av hårdgjorda ytor och byggda delar. Skötsel av nyanlagda parkdelar upprustade inom ramen för anläggningsentreprenad kan komma att ingå i annat skötselåtagande (färdigställandeskötsel och garantiskötsel). Samordning och gränsdragning mellan entreprenaderna säkerställs efter det att entreprenörer upphandlats.

Denna skötselplan avser intensiv skötsel under tre år för att återskapa parkkvaliteter och naturvärden. Skötselplanen kompletterar systemhandlingen för parkupprustning. Upprustning och tre års skötsel enligt denna skötselplan bekostas av Exploateringskontoret. Efter denna period övertar Stadsdelsförvaltningen skötseln. Inför övertagande av skötseln ska en utvärdering av skötsel göras och formaliseras genom en uppdatering av denna skötselplan.

Arbetsberedning

En park är ett levande väsen i ständig förändring. Riddersviks engelska park är av en dignitet som kräver en *gestaltande skötsel*. På samma sätt som parken en gång anlades ska skötsel inriktas på att i skala 1:1 skapa sceniska utblickar och vyer. Ugångspunkten är det sena 1700-talets landskapssyn, reflekterad genom F M Pipers text och råmaterialet, idag såväl som på 1780-talet är Korsuddens topografi, vegetation och utblickar över Mälaren.

Slyröjning och gallring av bestånden utgör ett grundläggande arbete, medan uppstamning och gallring av vyer och visuella samband kräver arbetsberedning på plats. Exploateringskontorets ansvariga landskapsarkitekt och ombud kontaktas därför inför det gestaltande skötselarbetet med vyer och siktlinjer (se kontaktuppgifter för avrop).

Årlig uppföljning

I slutet av september varje år ska ett uppföljande möte hållas. Syftet är, att med utgångspunkt i erfarenheter och utfall av föreskrivna arbetsinsatser, justera och komplettera anvisningarna för att på ett kostnadseffektivt sätt uppnå bästa möjliga resultat

Med riskträd avses träd som utgöra någon form av fara, genom skada eller defekt och därmed har en potentiell risk att skada människor eller egendom i deras omgivning.

I arbetet med vård av trädbeståndet, främst de gamla parklindarna, ska ett synsätt som förenar allmänhetens krav på säkerhet och ekologisk förstärkning, tillämpas. Med riskträd avses inom Riddersviks skötselområde endast riskträd inom områden med skötsel *park* och *bete*. Även här ska parkhistoriska hänsyn tagas, speciellt inom Stjärnparken. Träd med stående dödved och med grenar som riskerar att falla ska så långt som möjligt lämnas i område med skötsel *häv* och *fri utveckling*. I gränsfall fall ska principen tillämpas med gott omdöme.

Parklind Bellevueparken

Hassel Bellevueparken

Skötselområdets indelning

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2020-02-04, Dnr 2013-11692

Den engelska parkens principer

Som bakgrund för skötselplanen behövs en generell förståelse för den engelska parkens principer och hur dessa kan ha tillämpats vid Riddersviks engelska parks tillkomst. Inga ritningar eller andra dokument från tiden för parkens anläggande finns att tillgå. En förklaring kan vara att många 1700-parker anlades i nära samarbete mellan beställare och trädgårdsmästare och direkt i full skala vilket gjorde planritningen sekundär i förhållande till de fysiska platser som skapades. Med utgångspunkt i F. M Pipers, Hagaparkens arkitekt och den främste uttolkaren av den engelska parkens idé i Sverige, teori, kan vi göra oss en idé om hur Riddersviks engelska park formades i den hårt betade och kuperade hagmarken.

Pipers grund:

Man bör först undersöka de olika belägenheterne och deras olika Characterer, inom den terrein som ska embelleras.

Grunden är landskapets (terrainen) karaktär och rumsliga uppdelning. Målet är ett förskönande (embellering) av det befintliga landskapet för att ge det ett mer bildmässigt uttryck. Iscensatta utblickar över Mälaren från stora och lilla pelousen och kontrasten mellan dessa öppna gräsytor och de mer slutna och kuperade skogsbestånden är grunden i Riddersvik.

Uttes Decorationer tjenliga att öka och gifwa ännu mer Expression åt hwarje sådan Belägenhet.

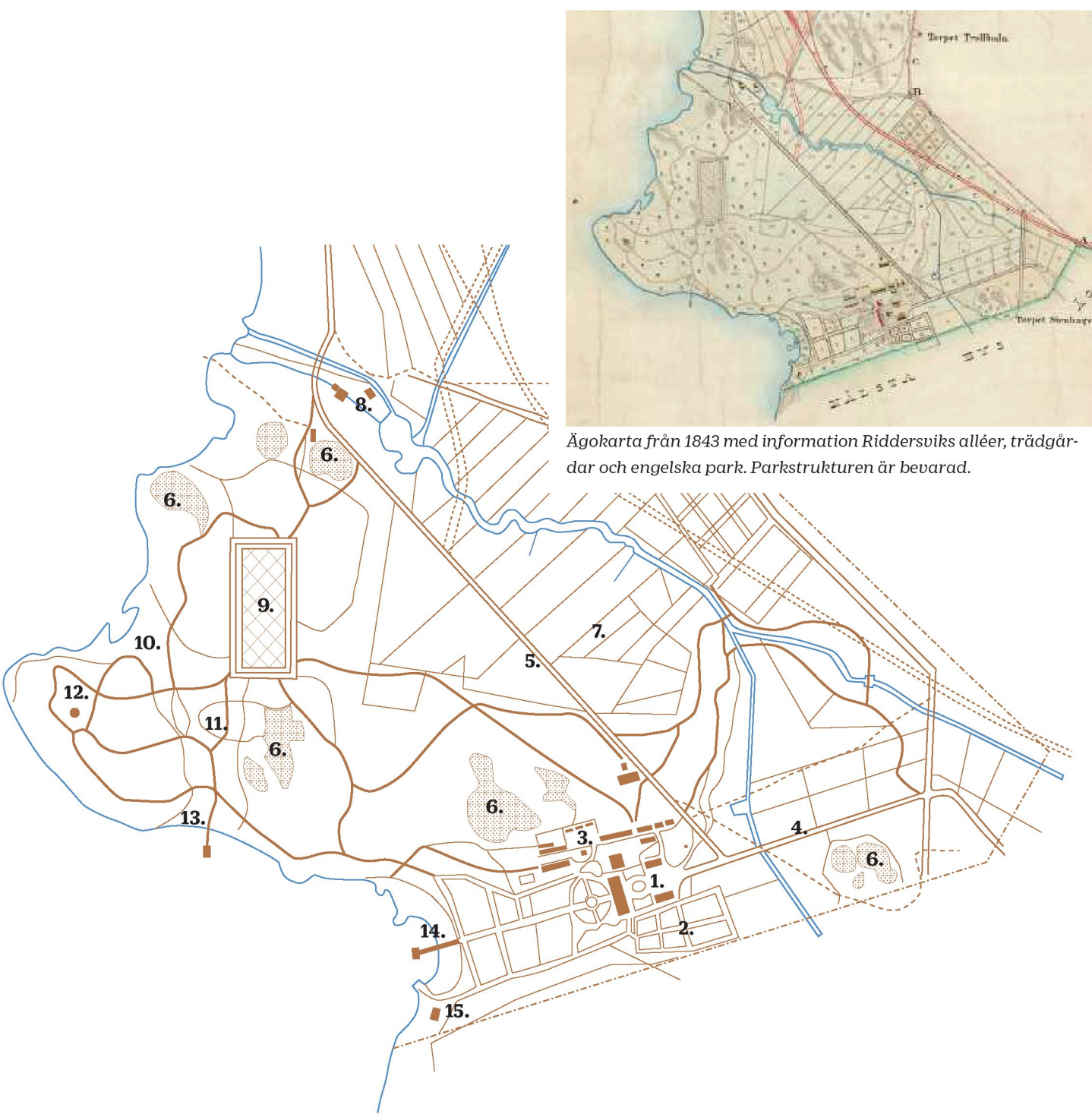
Parkens decorationer utgörs främst av paviljongen, lindbersån, båda placerade på höjdryggar i parken. Den storskaliga Stjärnparken kan även den ses som en storskalig decoration, då stor omsorg har lagts på att göra ytan plan för att framhäva anläggningens strama och storskaliga form. Skötseln av parken har som mål att visuellt lyfta fram och betona siktlinjer utifrån dessa anlagda och byggda delar.

*Tillägges nödiga planteringar der det felas och der det behöufs; Äfwen kan der och hwar sådant av gamle trån och buskar borttagas, som äro hinderliga för en särdeles wacker utsigt**

**Hwarwid likwäl all möjelig warsamhet och hushållning med den förut befintliga skogen i agt tages.*

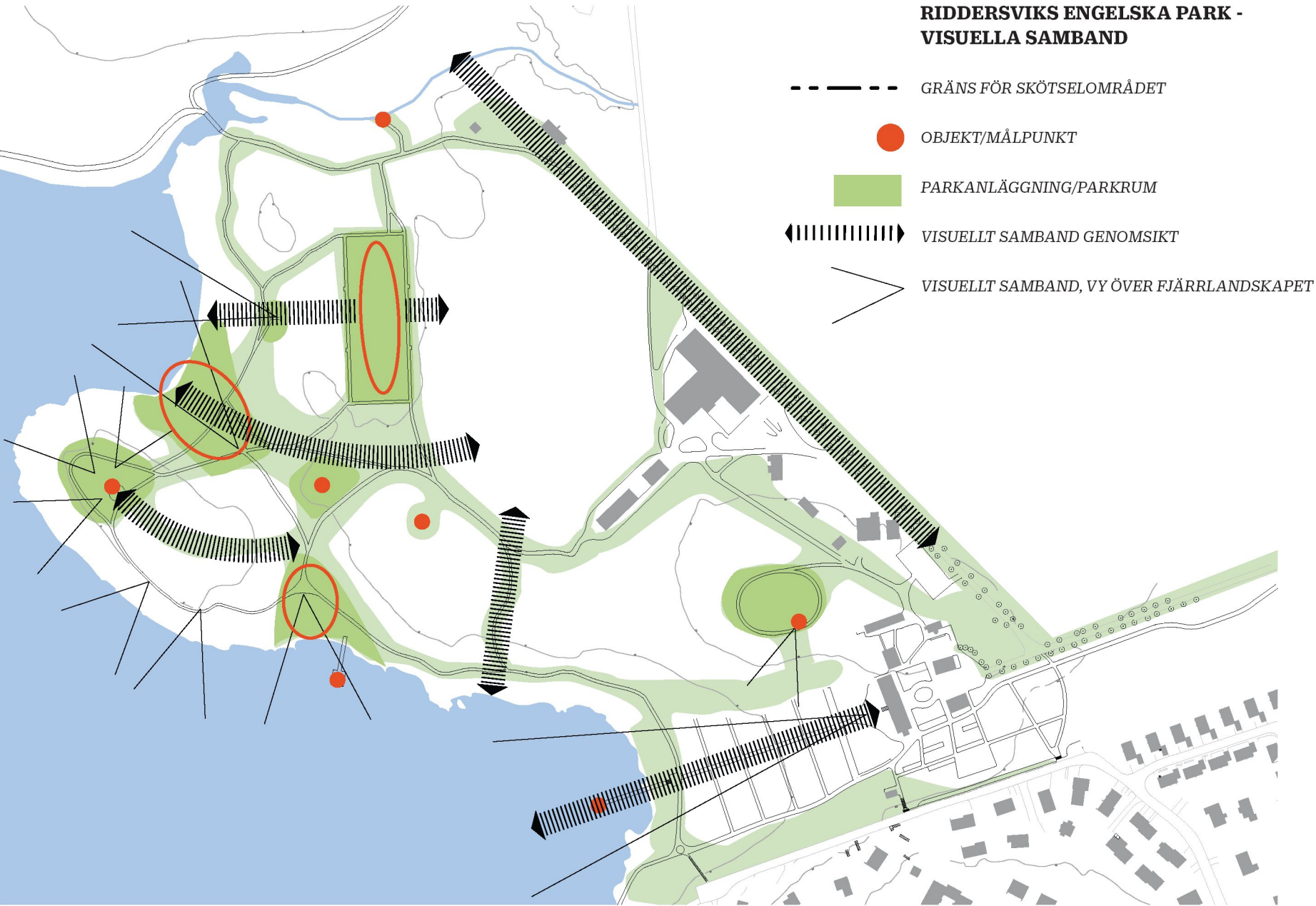
Beståndet av gamla ekar och tallar tyder på att dessa värderats som en stomme i parken. Denna stomme har kompletterats med parklind och lärk. Vården av det befintliga beståndet av parklindar är en viktig del av skötseln. För att framhäva dessa krävs uppstamning, slyröjning och fällning av enstaka träd. Förvuxen sly och frös i de viktigaste vyerna ut mot Mälaren är grundläggande skötselåtgärder som kommer att förtydliga parkstrukturen. Inom ramen för den projekterade upprustningen planteras blommande buskar samt lök- och knölväxter.

Skötsel och slyröjning av områden med skötselmålet bete är grundläggande delar i skötseln av parken.

Ägokarta från 1843 med information Riddersviks alléer, trädgårdar och engelska park. Parkstrukturen är bevarad.

Excerpering av 1843-års ägokarta med gräns för skötselområdet. 1. Mangårdsbyggnad, flyglar och trädgårdsmästareboställe, 2. Trädgård 3. Terrassanläggning med orangeri och drivhus, 4. Nordösttra allén, 5. Nordvästra allén, 6. Berg i dagen/hällmark, 7. Södra gårdet 8. Kvarn, 9. Stjärnparken, 10. Stora pelousen med informell sjögård, 11. Lindbersån, 12. Paviljongen, 13. Lilla pelousen med brygga/badhus, 14. Brygga i mittaxelns förlängning, 15. Tvättstuga.

Gestaltande skötsel

Exempel på gestaltande skötselåtgärd:
Ovan: Vy från stora pelousen mot Lövstaffjärden i väster före gallring och uppstamning. Vattenkontakten och fjärrsyn skymms av förvuxna alar med lågt ansatta grenar.
Nedan: Efter föreslagna skötselåtgärder skapas långa utblickar och en bildmässig mellangrund av de stora lövträden.

Exempel på gestaltande skötselåtgärd:
Ovan: Vy från stora pelousen mot paviljongen före slyröjning och gallring.
Siktlinjen från pelousen mot paviljongen och Mälarens vattenspegel bryts av uppväxande sly och lågt ansatta grenar.
Nedan: Efter föreslagna skötselåtgärder ökas kontakten med vattenspegel och paviljong.

Ekologisk förstärkning

De övergripande åtgärderna med avseende på ekologisk förstärkning i Riddersvik ska i första hand gynna parkens värdefulla bestånd av ek, lind och tall. Viktigt är även att beakta föryngring av dessa arter för att förstärka trädmiljöernas kontinuitet även i framtiden. Dessutom fokuserar förstärkningsåtgärderna till stor del på att bibehålla och öka förekomst av död ved och att förstärka brynzoner.

Friställning av ek, lind och tall

Att gynna ädellöv, i detta fall ek och lind, innebär främst friställning, så kallad brunnsröjning. Detta görs med syftet att minska konkurrensen med omgivande träd och att öka solexponeringen. Av samma skäl bör gamla tallar i områden som befinner sig under igenväxning även friställas. Friställning innebär även att de parkmässiga kvaliteterna betonas.

Friställning sker genom att uppvuxna träd och sly tas bort inom och utanför trädets kronprojektion. Friställning görs inom en radie av fem meter utanför de yttersta grenarna i kronan. Om det finns träd av ek, lind eller tall eller döda/döende träd inom detta avstånd sparas dessa. Friställning sker då även av dessa så att ett par eller en liten grupp av träd friställs.

Röjningsåtgärder och friställning utförs gärna under sensommar och tidig höst då mycket näringsämnen fortfarande är lagrad i bladverket och då fåglarnas häckningsperiod är över. I stora delar av området är marken känslig för körning.

Död ved

Död ved är en bristvara i landskapet och till viss del kan detta även sägas gälla för parken i Riddersvik. En viktig princip är att så långt det är möjligt tillåta träden att få utveckla döda stampartier eller behålla döda grenar kvarsittande på träden. Torrakor och högstubbar ska lämnas i så hög utsträckning som möjligt. Princip för riskträd redovisade tidigare.

I det fall det ändå blir nödvändigt att beskära grenar eller att ta bort döda träd, antingen om detta sker inom skötseln av de gamla parklindarna eller om det görs på riskträd, ska utgångspunkten alltid vara att veden ska stanna i området. Detta gäller framförallt död ved av ek, lind och tall. Veden ska istället placeras ut i så kallade faunadepåer. Syftet med en faunadepå är att ta hand om virket som sparas på lämplig plats, gärna i solexponerat läge. Veden i faunadepån kan utnyttjas som substrat och livsmiljö för ett stort antal vedlevande arter. På så

sätt kan man behålla parken i ett ”städat” skick utan att död ved går förlorad. En faunadepå kan se ut på olika sätt och i sin enklaste form är det i princip en hög med ved. Faunadepån kan kompletteras med en skylt som informerar parkbesökaren om dess syfte och funktion. I Riddersvik anläggs faunadepåer på åtminstone tre platser.

Föryngring av ek, lind och tall

Yngre träd av ek, lind och tall förekommer på flera platser i Riddersvik. För att säkerställa successionen i ekbestånden är det viktigt att dessa träd får utvecklas till efterträdare till de gamla träden och på längre sikt ersätta dessa. För detta finns instruktioner under respektive skötselområde. Yngre och klena träd av ek, lind och tall sparas generellt. För parklindar i de parkhistoriska anlagda delarna gäller stubbskottsföryngring eller ersättning genom nyplantering.

Blomrikedom i bryn och gräsmarker

Där öppen mark övergår i skogs- eller buskbärande mark erbjuds ofta en varm och vindskyddad miljö. Dessa brynmiljöer är ofta rika på insekter och fåglar som födosöker efter nektar, pollen, frön eller bär från buskar och träd. I Riddersvik finns flera brynmiljöer där förstärkningsåtgärder kan åstadkommas genom att

plantera blommande och bärande buskar, exempelvis på höjden väster om Riddersviks gård och i strandmiljön vid paviljongen.

Brynen skapas utifrån en trappstegsform, där den innersta delen består av höga träd och den yttersta delen består av låga buskar, exempelvis slån. Mellan dessa bör det finnas blommande/bärande lägre träd av exempelvis rönn, hagtorn och sälg. I närliggande gräsmarker sås fröblandningar in för att förstärka blomrikedomen.

I ett bryn skapas en trappstegsliknande form av buskar och träd. Illustration: Lisa Östlund Fält, Calluna AB

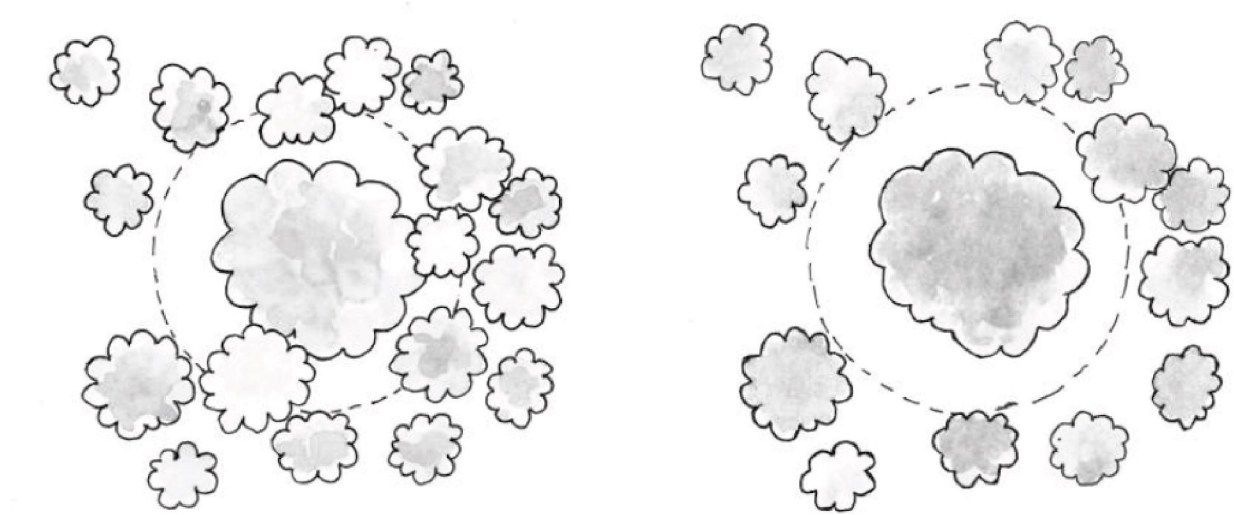

Illustration som visar friställning av ett träd. Till vänster ett träd som är trängt av omgivande träd och till höger ett träd som friställts genom att konkurrerande träd har tagits bort inom ett visst avstånd utanför kronans kronprojektion.

Illustration: Lisa Östlund Fält, Calluna AB

Olika exempel på faunadepåer. Till höger har död ved placerats i en enkel hög i en solbelyst glänta. Till vänster har grova stamdelar sågats upp i meterlånga stycken och placerats på ett murliknande sätt. Bilderna är tagna i Ekolsunds slottspark.

Övergripande beskrivning av skötselinsatserna

Förberedande arbeten	Beskrivning
Målsättning: Möjliggöra rationell maskinell skötsel av området.	Skötselområdet rensas från död ved och rotvältor. Veden samlas och sorteras med avseende på träslag för att senare ingå i fanuadepåer inom området. Skötselområdet rensas från byggskräp, sopor , informella komposter och avfall. Avfall och sopor sorteras i fraktioner för återvinning. Organiska material samlas ihop och bortforslas från området.
Strukturerande skötsel	Beskrivning
Målsättning: Förtydligande av en grundläggande parkkaraktär och ökat naturvärden.	Generell gallring och urglesning av lövskogs och barrbestånd. Brunnsröjning i anslutning till enskilda individer av ädellöv och tall. Upprepad årlig slyröjning och trimning av fältskiktet i bestånd dominerade av ädellöv och eller tall/lärk. Prioriteringar och omfattning enligt anvisningar i denna skötselplan.
Parkgestaltande skötsel	Beskrivning
Målsättning: Gestalta och framhäva områdets karaktär som engelsk park genom bearbetning av utvalda vyer.	Skapa fria siktlinjer från parkens centrala parkytor ut mot Mälaren genom uppstamning och fällning av träd i syfte att återskapa intressanta och vackra vyer. Skapa siktlinjer under krontaket mellan parkens gestaltade och anlagda delar. Skapa visuell koppling mellan parkens inre delar och det omgivande vattenrummet. Förtydliga och vårda strukturen av parklindar i Stjärnparken. Vårda parkens övriga bestånd av parklindar och solitära träd placerade på och i anslutning till de öppna pelouserne.

ÅR 1

ÅR 2

ÅR 3

ÅR 1

ÅR 2

ÅR 3

ÅR 1

ÅR 2

ÅR 3

Park: skötsel av gräsytor, buskage, parklindar och solitära lövträd i gräsyta

Gräsytor allmänt	Beskrivning
Målsättning:	Vårdade bruksgräsytor, gångvägar av gräs samt vårdade ytor i direkt anslutning till gångvägar. Friska parklindar och solitära träd med balanserad krona och utan stamskott. Ersättare till gamla parklindar i form av stubbskott. Buskagen av syren i lagom stora enheter.
Åtgärd:	Klippning genomförs i genomsnitt en gång varannan vecka under sommarhalvåret. Gräsytor klipps så ofta och till sådan klipp höjd att det avklippta gräset kan ligga kvar utan att ytan förfulas eller tar skada. Högst en tredjedel av gräset klipps bort vid klippningen. Putsning ska utföras 2 ggr per år utan att skada trädens bark eller möbler. Klippning skall anpassas till väderlek och tillväxt. Under sensommar, höst och vid torka utsträcks klippningsintervallet. Gräsmattor och gräsytor sköts med gräsklippare. I de fall terrängförhållanden ej medger detta sköts dessa ytor med trimmer. Gräsklipp får lämnas på gräsyterna.
G1 Gräsklippning bruksgräsyta	Beskrivning
Åtgärd: G1	Bruksgräsyta klipps med gräsklippare 8-10 gånger per säsong. Klipp höjd max 10 cm, inte kortare än 6 cm.
G2 Gräsklippning längs gångvägar	Beskrivning
Åtgärd: 	Längs gångvägar klipps fältskiktet en meter in på ömse sidor med gräsklippare eller trimmer. Gräs och sly samlas upp. Efter sista gräsklippningen på säsongen får gräsklipp ligga kvar. Val av maskin görs med utgångspunkt i terrängens beskaffenhet.
G3 Gräsklippning av stigar	Beskrivning
Åtgärd: 	Klippning av stigar av gräs utförs lika bruksgräsyta, G1
G4 Parti med skavfräken	Beskrivning
Åtgärd: G4	Parti med skavfräken i anslutning till nyanlagd gångväg trimmas varefter materialet ihopsamlas och avlägsnas. Gäller yta 1 meter utanför gångväg och hela beståndet av skavfräken innanför gångvägen.

FREKVEN	JANUARI	FEBRUARI	MARS	APRIL	MAJ	JUNI	JULI	AUGUSTI	SEPTEMBER	OKTOBER	NOVEMBER	DECEMBER
12					X	X	X	X	X	X		
FREKVEN	JANUARI	FEBRUARI	MARS	APRIL	MAJ	JUNI	JULI	AUGUSTI	SEPTEMBER	OKTOBER	NOVEMBER	DECEMBER
3				X		X			X			
FREKVEN	JANUARI	FEBRUARI	MARS	APRIL	MAJ	JUNI	JULI	AUGUSTI	SEPTEMBER	OKTOBER	NOVEMBER	DECEMBER
12					X	X	X	X	X	X		
FREKVEN	JANUARI	FEBRUARI	MARS	APRIL	MAJ	JUNI	JULI	AUGUSTI	SEPTEMBER	OKTOBER	NOVEMBER	DECEMBER
2					X				X			

Parklindar och solitära lövträd i gräsyta allmänt	Beskrivning
Målsättning:	Friska träd med balanserad krona, utan mekaniska skador eller fläktade grenar samt med stammar fria från årsskott.
Åtgärd:	Årlig översyn och beskärning av stubbskottsföryngrade lindar. Underhållsbeskärning och balansering av trädkronor vid behov
	Rensning av stamskott och rotskott på träd som utvecklar dessa görs en gång per säsong, före 15 juli. Rotskott skärs av på roten alternativt 2 cm under markytan.

T1 Parklindar och solitära träd årlig skötsel	Beskrivning
Åtgärd:	Underhållsbeskärning och balansering av trädkronor. Särskilt beaktas Stjärnparkens yttre lindrader vilka exponerats efter gallring, rójning av tallområde i väster och gallring av hagmark/bryn i öster.
	Beskurna grenar tas till vara på och läggs i faunadepåer.

T2 Stubbskottsföryngring parklindar	Beskrivning
Åtgärd:	Översyn och beskärning av stubbskottsföryngrade ersättare till parklindar utförs årligen. Lämplig huvudgren, ledskott och sidogrenar ska väljas ut. Grenar som skaver eller växer in i kronan skärs bort. Konkurrerande skott samt grenar med mycket spetsig grenvinkel ska reduceras med 30% eller skäras bort. Beskärningen ska utföras under vegetationssäsongen.

T3 Föryngring av lindhäck	Beskrivning
Åtgärd:	Radikalföryngring av förvuxen lindhäck. Beskärning av före detta lindhäck utförs när trädet är avmognat och i vintervila. 20 cm höga stubbar lämnas. Brytande årsskott uppbyggnadsbeskärs år 2 som häck.

T4 Syrenbuskagen årlig skötsel	Beskrivning
Åtgärd:	Syrenbuskagen gallras och hålls tillbaka genom att rotskott i den yttre delen av bestånden klipps av med trimmer för att sedan klippas med gräsklippare. Buskage reduceras på detta sätt med ca 25% av ytan.

FREKVEN	JANUARI	FEBRUARI	MARS	APRIL	MAJ	JUNI	JULI	AUGUSTI	SEPTEMBER	OKTOBER	NOVEMBER	DECEMBER
					X							
1					X							
FREKVEN	JANUARI	FEBRUARI	MARS	APRIL	MAJ	JUNI	JULI	AUGUSTI	SEPTEMBER	OKTOBER	NOVEMBER	DECEMBER
									X	X		
1									X	X		
FREKVEN	JANUARI	FEBRUARI	MARS	APRIL	MAJ	JUNI	JULI	AUGUSTI	SEPTEMBER	OKTOBER	NOVEMBER	DECEMBER
									X	X		
1									X	X		
FREKVEN	JANUARI	FEBRUARI	MARS	APRIL	MAJ	JUNI	JULI	AUGUSTI	SEPTEMBER	OKTOBER	NOVEMBER	DECEMBER
	X	X								X	X	X
1	X	X								X	X	X
FREKVEN	JANUARI	FEBRUARI	MARS	APRIL	MAJ	JUNI	JULI	AUGUSTI	SEPTEMBER	OKTOBER	NOVEMBER	DECEMBER
	X	X									X	X
1	X	X									X	X

Bete: skötsel ängsytor och naturmarksytor, skogsbestånd, hagmark, ängar och torrbackar

Ängs- och hagmark allmänt	Beskrivning
Målsättning:	Vårdad örtrik hag- och ängsmark och torrbackar, fria från slyuppslag. För berödra partier av hagmark med glest bestånd av bärande buskar i brynställning.
Åtgärd:	Ängsytor sköts med skärande redskap. I de fall terrängförhållanden ej medger detta sköts dessa ytor med trimmer. Allt organiskt material, slaget gräs, örter och bortklippt sly räfsas ihop och bortforslas.
FREKVENNS	JANUARI FEBRUARI MARS APRIL MAJ JUNI JULI AUGUSTI SEPTEMBER OKTOBER NOVEMBER DECEMBER
X	X X X X
FREKVENSS	JANUARI FEBRUARI MARS APRIL MAJ JUNI JULI AUGUSTI SEPTEMBER OKTOBER NOVEMBER DECEMBER
1	X
FREKVENS	JANUARI FEBRUARI MARS APRIL MAJ JUNI JULI AUGUSTI SEPTEMBER OKTOBER NOVEMBER DECEMBER
2	X X
Ä1 Slätter av ängsyta	Beskrivning
Åtgärd: Ä1	Slätter av ängsyta utförs 2 ggr per säsong, den första gången före midsommar och den andra gången i mitten av augusti. Stubbhöjd 8 cm +/- 3 cm. Utförs med skärande redskap. Klippt ängsgräs ska ligga kvar 2-7 dagar för att fröa av sig. Hänsyn tas till blomningstid. Torkat gräs inhopsamlas och avlägsnas.
Ä2 Ängsyta torrbacke	Beskrivning
Åtgärd: Ä2	Slätter av torrbacke utförs en gång per säsong i mitten av augusti. Trimmern hålls högt (10-15 cm över marken) så att lägre örtskikt inte slås sönder Utförs vid behov och lika slätter av ängsyta. En torr och solig sommar kan medföra att arbetet inte behöver utföras. Utförs i övrigt lika slätter av ängsyta. Ä1
Ä3 Trimmning av fältskikt i bestånd	Beskrivning
Åtgärd: Ä3	Trimmning av fältskiktet i ädellöv- tall- och blandbestånd utförs med trimmer och/eller röjsåg två gånger per säsong, i maj och i augusti. Allt organiskt material inhopsamlas och bortforslas.

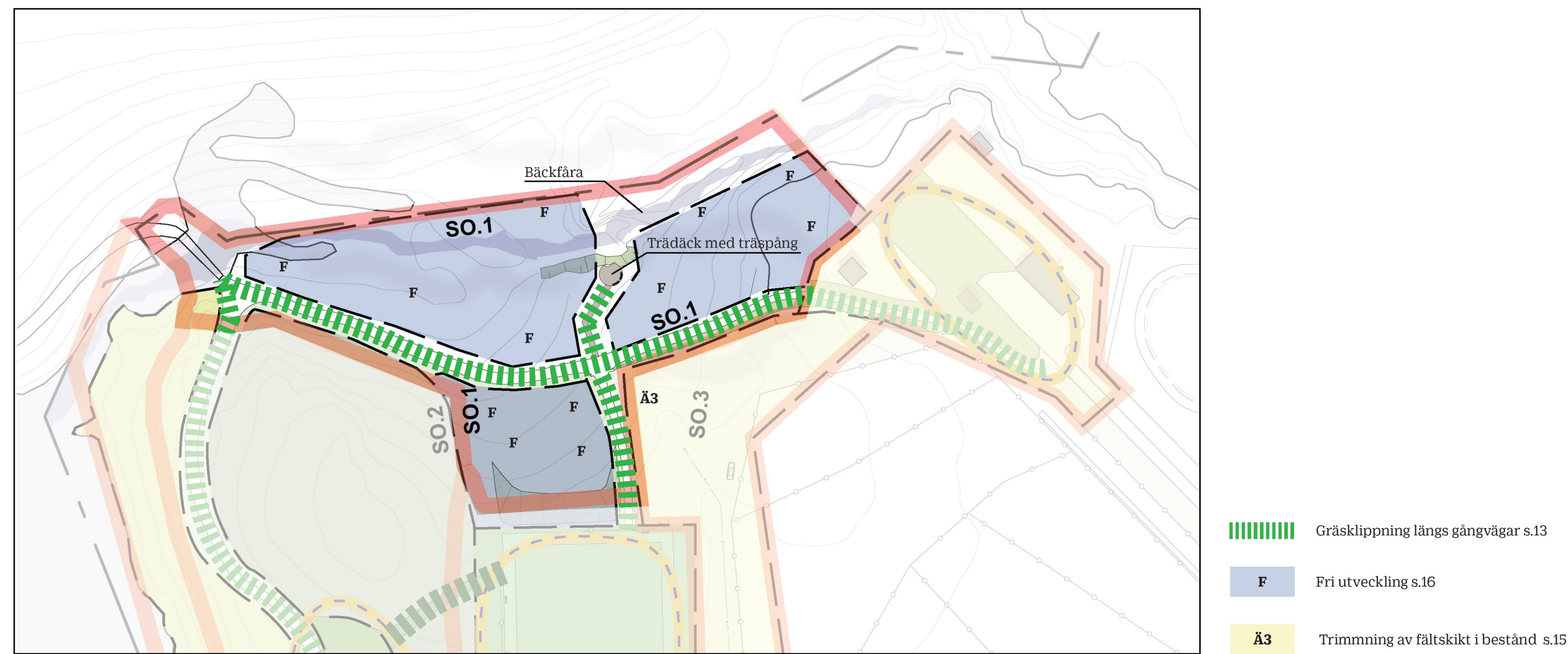
Hävd: gallring och upprepad slyröjning av slutna parkbestånd, äng och hagmark och strandområde

[illegible]

Fri utveckling: mindre omfattande skötselåtgärder i område för fri utveckling

Bestånd och strandområden allmänt	Beskrivning
Målsättning:	Igenväxande och spontant utvecklat område.
Åtgärd:	Enstaka skötselåtgärder där nerfallna grenar eller stormfällda träd som kan innebära fara eller påverkar intilliggande skötselområden. Eventuella stormfällda träd och rotvältor åtgärdas. Även tillsyn och årgärder av träd som på annat sätt kan utgöra riskträd.
Fri utveckling	Beskrivning
Åtgärd:	Inga planerade åtgärder. Årlig tillsyn.

Skötselområde 1 (S01) - Område för fri utveckling

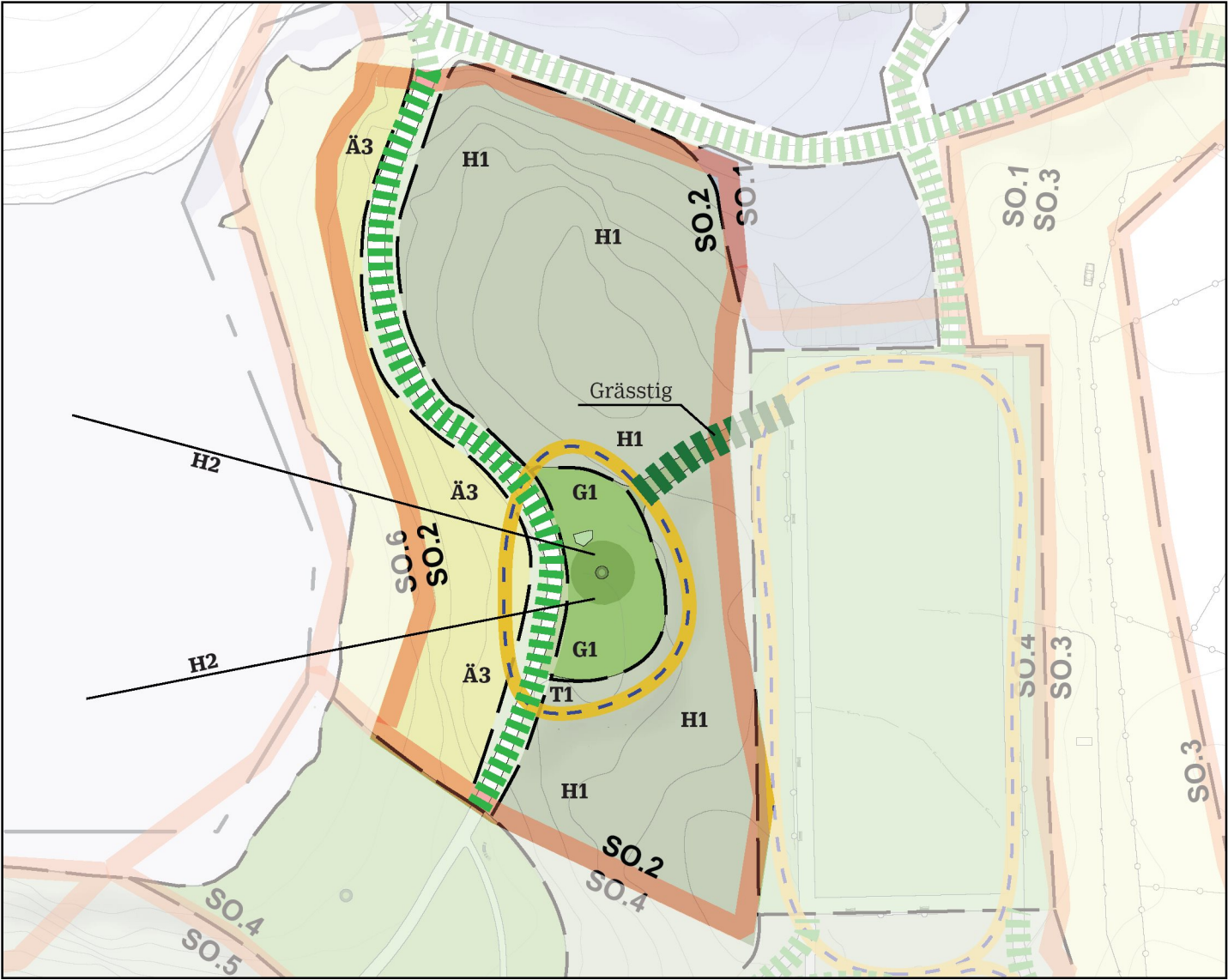
Skötselområde 1 (S01) - Område för fri utveckling

Beskrivning
Natur: småkuperad lövskog i anslutning till bäckravin. Här finns gammal al, medelålders lönn och grov levande ask. Enstaka äldre träd av ek och tall. Förekomst av grova lågor och högstubbar av poppel, lönn och andra lövträd. Fältskikt med stinksyska och kirskaål.
Park: delen har utgjort den norra delen av den engelska parken. I områdets södra del löper ett centralt gångstråk från Riddersivik mot Lövsta. Vid bäckravin anläggs ett trädäck med sittplatser som del av parkupprustningen.

Naturskötsel	Beskrivning
Målsättning:	Skötselområdet ska bestå av en lövskog med hög luftfuktighet och med ett stort inslag av död ved av olika dimensioner och stadium av nedbrytningsgrad.
Åtgärder:	Området lämnas åt fri utveckling. Död ved som ligger i anslutning till stigen kan flyttas från stigen in i skötselområdet, men ska inte lämna skötselområdet.
Prioriteringar:	Inga prioriteringar
Parskötsel	Beskrivning
Målsättning:	Ytor närmast anlagda delar hålls öppna. Bäckfår hålls fri från skräp.
Åtgärder:	Markyta intill gångvägar sköts enligt G2. Område närmast träspång och trädäck hålls fri enligt G2. Övrigt: Bäck med flöde av vatten vilket skapar förutsättning för olika typer av vattenbiotoper Bäckfåra rensas från skräp ocn nedfallande grenar. Vattenfåran kompletteras vid behov med stenblock ca 1/4 m3 för att fördröja flödet.
Prioriteringar:	Inga prioriteringar

FREKVEN	JANUARI	FEBRUARI	MARS	APRIL	MAJ	JUNI	JULI	AUGUSTI	SEPTEMBER	OKTOBER	NOVEMBER	DECEMBER
1				X								
FREKVEN	JANUARI	FEBRUARI	MARS	APRIL	MAJ	JUNI	JULI	AUGUSTI	SEPTEMBER	OKTOBER	NOVEMBER	DECEMBER
2				X			X					

Skötselområde 2 (SO2) - Talldominerat område

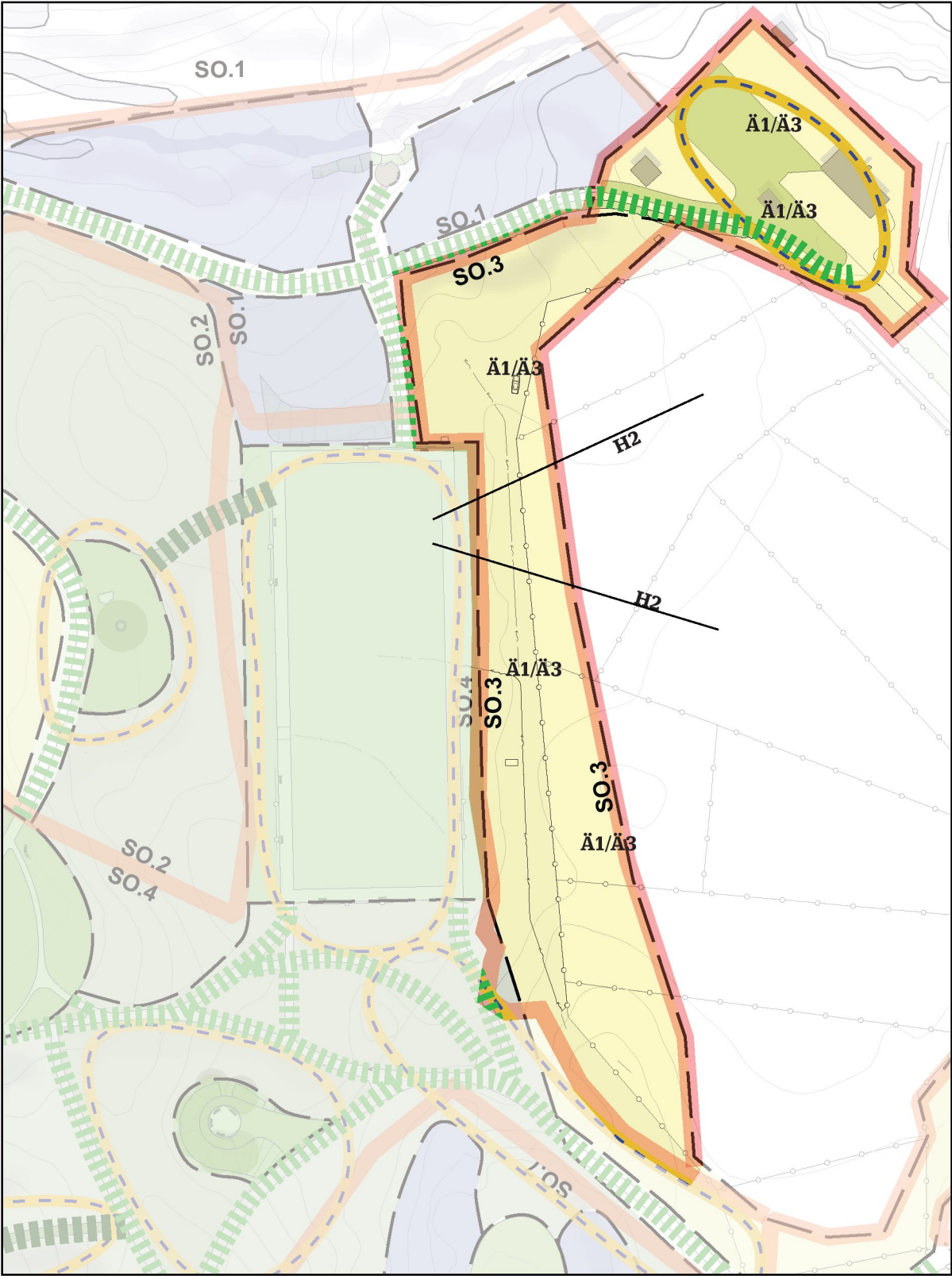
- G1** Gräsklippning bruksgräsyta s.13
- |||||** Gräsklippning längs gångvägar s.13
- |||||** Gräsklippning av stigar s.13
- - -** Parklindar och solitära träd årlig skötsel s.14
- Ä3** Trimmning av fältskikt i bestånd s.15
- H2** Uppstamning och fällning av enskilda träd s.16
- H1** Gallring och slyröjning s.16

Skötselområde 2 (S02) - Talldominerat område

Beskrivning
Natur: talldominerat skogsområde med stort inslag av äldre tall. Området är under igenväxning av främst lönn, men även ek, sälg, asp och björk. I buskskiktet finns även inslag av hassel. Tallföryngring saknas.
Park: Det kuperade och talldominerade partiet har stor betydelse som kontrast till Stjärnparken och Stora Pelousen. Den visuella kontakten med Lövstafjärdens vattenspegeln mellan tallstammarna är av vikt. Ett undantag är områdets södra del om utgör en rumslig fond till den öppna gräsytan - här sparas buskskikt och trädbeståndet föryngras. I mitten av området ligger platsen för en byggd parkdel med en trädbänk som accentuerar en centralt placerad parklind. Intill denna plats finns ytterligare två gamla parklindar, en källa och informell tvärgående parkväg vilken förenar Stjärnparken med den bredare gångvägen i väster.

Naturskötsel	Beskrivning
Målsättning:	Skötselområdet ska bestå av en ljus och öppen tallmiljö med inslag av ek och hassel, med Tempeluddens tallmiljö som förebild. Tall ska kunna föryngra sig i området och död ved ska förekomma, både i stående och liggandeform.
Åtgärder:	Slyröjning av triviallöv och lönn i hela skötselområdet. Friställning av de äldre tallarna. Hasselknippen och ekar sparas. Torrträd av tall och eventuella tallågor lämnas. Föryngring av hassel med viss periodicitet.
Prioriteringar:	Gallring och slyröjning enligt H1. Fältskikt sköts enligt Å3 Inga prioriteringar

Parkskötsel	Beskrivning
Målsättning:	Lilla paviljongplatsen med tydlig parkkaraktär i kontrast till omgivande naturmark.
Åtgärder:	Parklindar sköts enligt anvisningar för parklindar T1. Markyta intill gångvägs sköts enligt G2. Gräsyta sköts enligt G1. Grässtig sköts enligt G3 Gallring av utsikt från platsbildning enligt H2.
Prioriteringar:	I områdets södra del sparas tallsly och ädellövsly som ersättare för stormfällda lövträd på hållmark i syfte att på sikt skapa ett mer slutet bestånd.

- T1** Parklindar och solitära träd årlig skötsel s.14
- Ä1** Slåtter av ängsyta s.15
- Ä3** Trimmning av fältskikt i bestånd s.15
- H2** Uppstamning och fällning av enskilda träd s.16

Skötselområde 3 (S03) - Bryn

Beskrivning
Natur: skötselområdet består av ett lövdominerat brynområde med inslag av äldre tallar, beläget mellan Stjärnparken och en beteshage. I området förekommer yngre-medelålders björk och asp allmänt, men det finns även ett inslag av ek och lind. En del träd är relativt grova, bland annat finns flera äldre tallar samt en vidkronig ek som indikerar om att området tidigare varit mera öppet.
Park: brynet öster om Stjärnparken samverkar med dess trädader. Äldre kartor visar på ett bryn med varierad utbredning i sidled. Den visuella kontakten från Stjärnparken mot det öppna fältet är viktigt.

Naturskötsel	Beskrivning
Målsättning: Åtgärder: Prioriteringar:	Skötselområdet ska utgöra en öppen skogsmiljö med inslag av gamla träd. Det ska finnas en åldersspridning hos ek, lind och tall och dessa ska ha möjlighet att föryngra sig i skötselområdet. Marken slås med trimmer en gång under perioden juli-augusti varje år för att gynna flora och hålla slänten fri från uppslag av alm och lönn. Slaget gräs, örter och bortklippt sly räfsas ihop och avlägsnas direkt efter klippning. Gallring och slyröjning enligt H1. Inom detta skötselområde utförs slyröjning två gånger per säsong. Fältskikt sköts enligt Ä1 och i partier som Ä3. Ek gynnas. De två askar som står nära den unga eken i slänten tas bort om cirka 10-20 år när eken kräver mer utrymme. Den stora lönnen som står nära eken beskärs när eken blir större så att ekens krona får fritt utrymme. Ung lind ska sparas.

Parskötsel	Beskrivning
Målsättning: Åtgärder: Prioriteringar:	Öppet ljus bryn i kontrast till den intilliggande Stjärnparkens formella parkkaraktär. Inga åtgärder utöver skötsel av naturmark. Inga prioriteringar

FREKVEN	JANUARI	FEBRUARI	MARS	APRIL	MAJ	JUNI	JULI	AUGUSTI	SEPTEMBER	OKTOBER	NOVEMBER	DECEMBER
2				X	X	X	X	X	X	X	X	X

Skötselområde 4 (SO4) - Ädellövområde

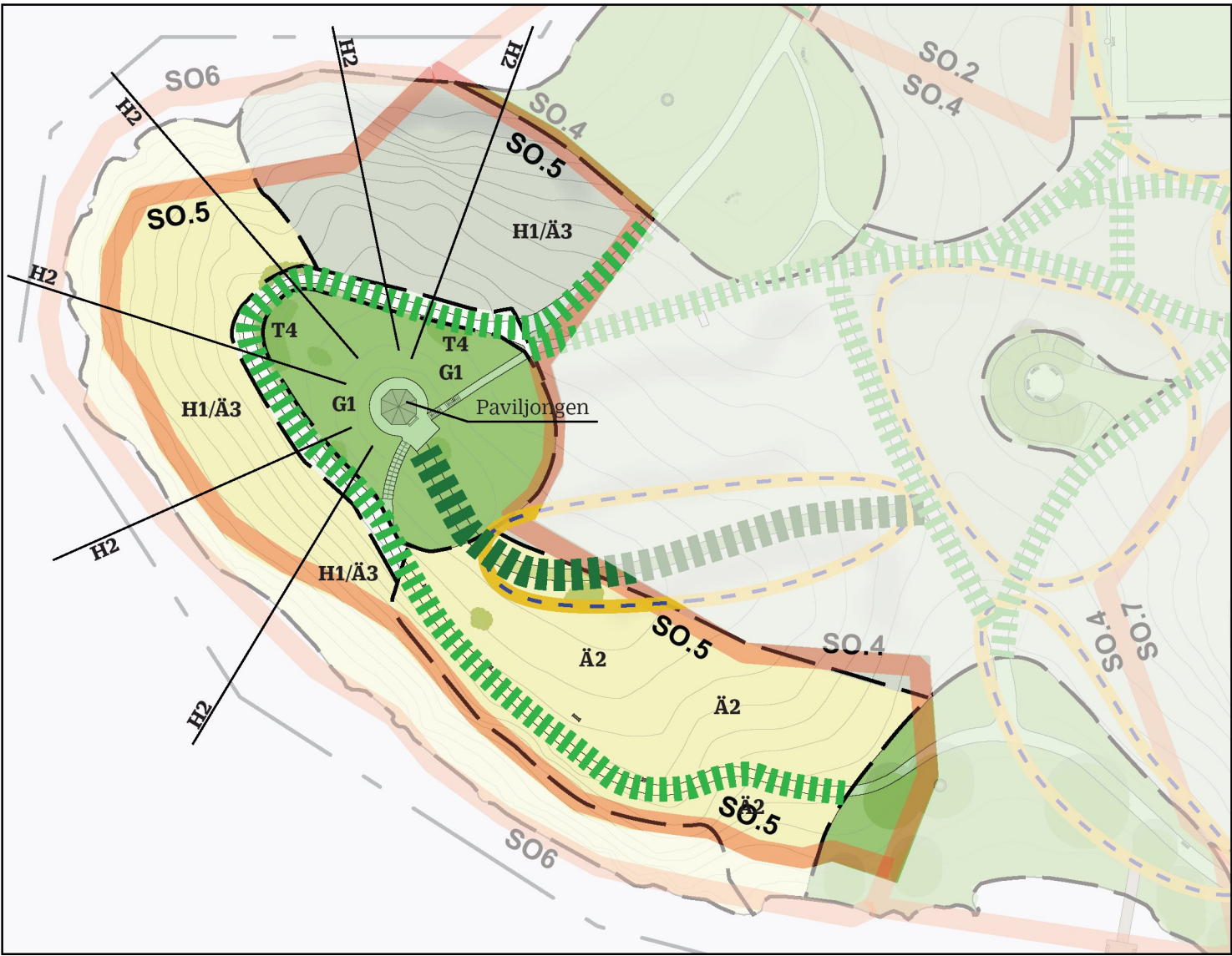
- G1** Gräsklippning bruksgräsyta s.13
- Gräsklippning längs gångvägar s.13
- Gräsklippning av stigar s.13
- G4** Parti med skavfräken s.13
- Parklindar och solitära träd årlig skötsel s.14
- Stubbskottsföryngring parklindar s.14
- T4** Syrenbuskagen årlig skötsel s.14
- Ä3** Trimmning av fältskikt i bestånd s.15
- Uppstamning och fällning av enskilda träd s.16
- H1** Gallring och slyröjning s.16

Skötselområde 4 (S04) - Ädellövområde

Beskrivning
Natur: skogsområde dominerad av gammal lärk och av gammal parklind. Många lindar har stamknölar. Spritt i området finns även yngre-medelålders triviallövträd som asp och sälg. Förekomst av död ved mycket sparsam, och den döda ved som finns är ofta knuten till triviallöv. Flerskiktning saknas i skogsmiljön. Naturvärdena är främst knutna till de gamla lindarna. Fältskikt domineras i vissa avsnitt av kirskål och stinksyska och i andra förekommer blåsippa. I Stjärnparkens nordöstra del finns ett tätt bestånd av skavfräken.
Park: i skötselområdet återfinns de centrala parkhistoriska värdefulla delarna; Stjärnparken, stora pelousen, lilla pelousen och lindbersån. I anslutning till gångvägar finns linjerande rader och formationer av parklind. På stora pelousen finns kompositioner med solitära lönnar och lärkträd som kontrasterar till de slutna bestånden. Stjärnparken med raka rader av skogslind utgör parkens clou. I söder återfinns lilla pelousen, där en brygga återskapats. Centralt i området på en kulle är lindbersån placerad. Från denna plats leder en gångväg upp mot paviljongen.

Naturskötsel	Beskrivning
Målsättning: Åtgärder: Prioriteringar:	En öppen parkartad skogsmiljö med stort inslag av gamla lindar. Död ved ska vara allmänt förekommande, framförallt död lindved. Lind ska kunna föryngra sig. Återkommande slyröjning för att förhindra igenväxning. Ung lind undantas slyröjning. Nedfallna lindgrenar ska helst ligga kvar på marken, men i Stjärnparken skall nedfallna lindgrenar flyttas till särskild plats i fauna-depå. Detsamma gäller för ved som avlägsnas från träden inom ramen för skötseln av parklindarna; veden placeras i faunadepå. Några aspar som vuxit in i lindraderna i Stjärnparken kommer att behöva tas bort. Stamdelen och grova grenar av dessa träd flyttas till närliggande aspmiljö och får där utgöra liggande död ved. Gallring och slyröjning enligt H1. Fältskikt sköts enligt Ä1 och i partier som Ä3. Inga prioriteringar

Parkskötsel	Beskrivning
Målsättning: Åtgärder: Prioriteringar:	Läsbar historisk parkmiljö, där Stjärnparken, pelouserna och lindbersån urskiljer sig från omgivande trädbestånd. Parklindar sköts enligt anvisningar för parklindar T1. Stubbskott i Stjärnparken och i stråket mellan lindbersån och paviljongen sköts enligt T2. Gräsytor på pelouserna och intill lindbersån sjöts enligt G1. Markyta intill gångvägs sköts enligt G2. Gräsgång mellan lindbersån och paviljongen sköts enligt G3. Skötsel av syrenbuskagen enligt T4. Bekämpning av skavfräken enligt G4. Gestaltande skötselåtgärder för att hålla siktlinjer och visuella samband fria enligt H2, efter arbetsberedning. I områdets sparas unga individer av parklind som ersättare i bestånd och som ersättare i linjerande trärader. Spontana stubbskott längs gångvägen mellan lindbersån och paviljongen sparas. Gestaltande skötselåtgärder i form av fällning och uppstamning utförs efter arbetsberedning i vyer från stora och lilla pelousen. Visuella samband mellan de anlagda delarna skapas genom uppstamning och gallring.

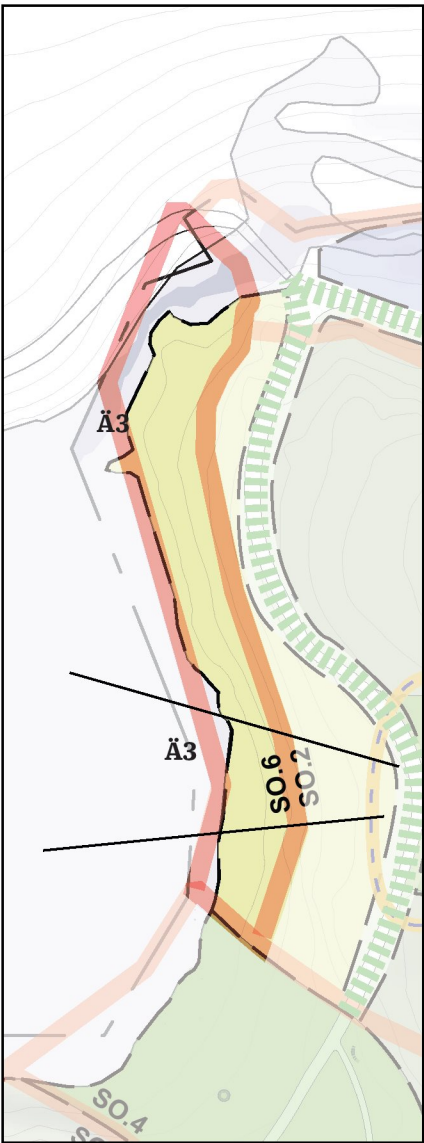
- G1** Gräsklippning bruksgräsyta s.13
- |||||** Gräsklippning längs gångvägar s.13
- |||||** Gräsklippning av stigar s.13
- T4** Syrenbuskagen årlig skötsel s.14
- Ä2** Ängsyta torrbacke s.15
- Ä3** Trimmning av fältskikt i bestånd s.15
- H2** Uppstamning och fällning av enskilda träd s.16
- H1** Gallring och slyröjning s.16

Skötselområde 5 (S05) - Tallområde

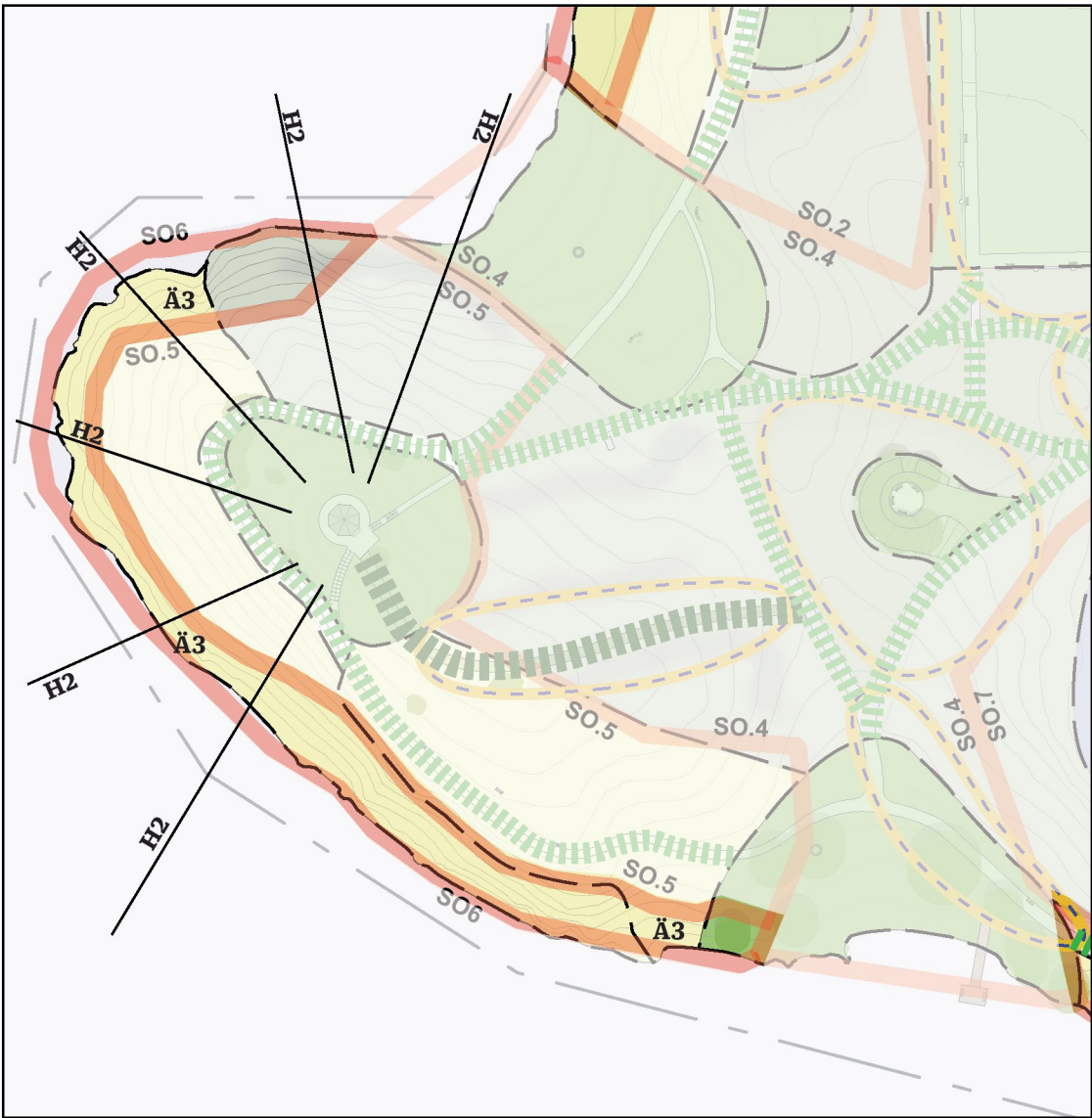
Beskrivning
Natur: skötselområdet består av en gles tallskog helt dominerad av gamla träd. Allmänt med ljusexponerade tallöverståndare mer än 200 år gamla. Det förekommer även yngre tallar på ca 100 år, vilket skapar en viss flerskiktning. Föryngring av tall är begränsad till de mest öppna delarna. I området förekommer även enstaka gammal ek och lind. Död ved, främst av tall, är allmänt förekommande vid Tempeludden och stranden. Torrakor av tall förekommer spritt, både äldre och nyligen döda. Buskskikt begränsat till några syrenbuskage i anslutning till paviljongen.
Park: skötselområdet innefattar parkens enda byggda element, den sengustaviaska paviljongen, strategiskt placerad på krönet av en höjdsträckning och med utblickar över Mälaren. Byggnaden inramas av ett karaktärsfullt bestånd av tall med enstaka äldre ekar. Förvuxna syrenbuskagen speglar kvardröjande trädgårdsmässiga kvaliteter vilka förstärks med nyplantering av lökar- och knölar samt friväxande buskagen av parkrosor.

Naturskötsel	Beskrivning
Målsättning:	Skötselområdet ska utgöras av en öppen och flerskiktad tallmiljö med många gamla träd och lång kontinuitet. Föryngring av tall ska säkerställas.
Åtgärder:	Åtgärder syftar till att bibehålla skötselområdet i sin nuvarande karaktär. Slyröjning genomförs återkommande. OBS!! tallföryngringar och ungtallar undantas från dessa slyröjningar.
Prioriteringar:	Torrbacke sköts enligt Å2. Gallring och slyröjning enligt H1. Fältskikt sköts enligt Å3. Prioriteringar: tallföryngring beaktas genom att strategiskt placerade ungtallar sparas

Parkskötsel	Beskrivning
Målsättning:	Skötselområdet ska skapa en inramning till paviljongen av tallar, mellan vars stammar och under vars kronor vyerna mot Lövstafjärden ska vara synlig. Närområdet till paviljongen ska genom sin parkkaraktär kontrastera mot omgivande naturmark.
Åtgärder:	Gräsgångar sköts enligt G3. Gräsytor på pelouserna och intill lindbersån sjöts enligt G1. Markyta intill gångvägs sköts enligt G2. Skötsel av syrenbuskagen enligt B1. Gestaltande skötselåtgärder för att hålla siktlinjer och visuella samband från paviljongen fria enligt H2, efter arbetsberedning.
Prioriteringar:	Balans mellan föryngring av tallbestånd och fria siktlinjer från paviljongen beaktas.

S06A

S06B

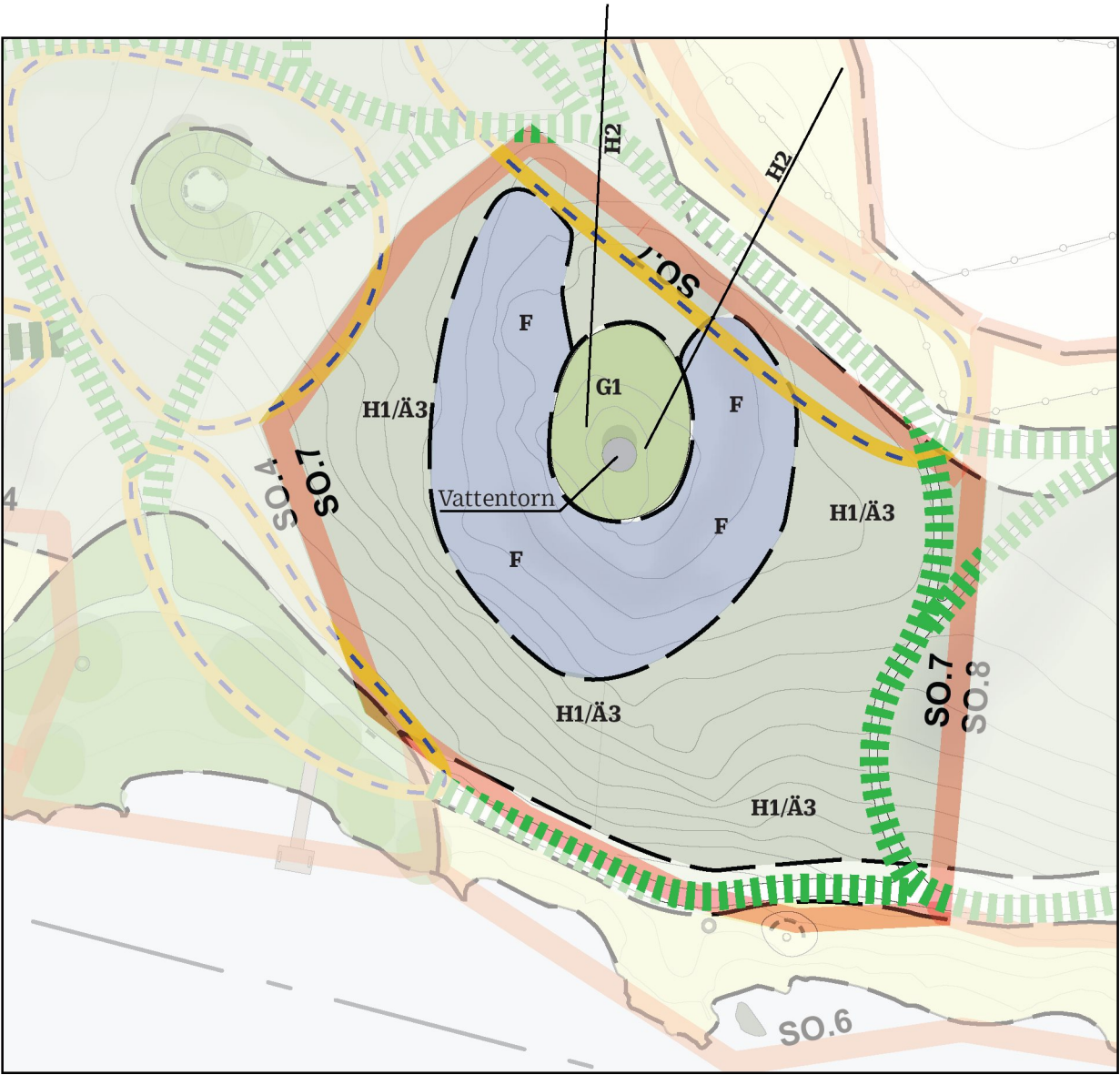
S06A

- G1** Gräsklippning bruksgräsyta s.13
- Ä3** Trimmning av fältskikt i bestånd s.15
- H2** Uppstamning och fällning av enskilda träd s.16

Skötselområde 6 (S06A-B) - Strandområde

Beskrivning
Natur: De båda strandområdena i S06A är i huvudsak bevuxna av al, med ett inslag av ek, björk och tall. Enstaka klipphällar utan vegetation förekommer. I vattnet utanför strandlinjen förekommer bitvis vassvegetation. Död ved förekommer sparsamt, huvudsakligen i form av alhögstubbar och enstaka lågor. Strandområde S06B består av en varm, solexponerad sluttning med torrbacksflora, exempelvis blodnäva, tulkört och gråfibbla. Här förekommer även enstaka rosbuskar. Död ved förekommer främst i form av torrträd av tall samt tallågor. Park: Strandpartierna är av stor vikt ur parksynpunkt då de förmedlar kontakten med Lövstafjärden från de gångvägar som har anlagts från mangårdsbyggnaden ut till paviljongen och vidare norr ut. Strandpromenadens rytmiseras av ömsom mer slutna partier i rörelsestråken och återkommande replipunkter i form av stora och lilla pelosen och platsen vid paviljongen. I strandzonen balanseras naturvårdsaspekter med önskan om fria utblickar mellan förhållandevis täta bestånd av tall, al och ek.

Naturskötsel	Beskrivning
Målsättning: Åtgärder:	Delområdet S06A ska utgöras av en öppen strandskog som domineras av al, med visst inslag av tall och ek. Dellområdet S06B ska utgöras av en varm, solexponerad sluttning med torrbacksflora och enstaka spridd blommande buskvegetation. Sorexponerad död ved, både stående och liggande, ska förekomma i skötselområdet. I S06A görs en gallring av yngre al för att öka ljusinsläppet och öka sikten till vattnet. Sedan görs återkommande slyröjningar i delområdet. I S06A sås en fröblandning in för att öka blomrikedomen av torrbacksflora. Sedan sköts gräsmarken med årlig slåtter i augusti. Slagen vegetation får ligga och fröa av sig i ca två veckor innan upptag sker. Gallring och slyröjning enligt H1. Fältskikt sköts enligt Ä3.
Parkskötsel	Beskrivning
Målsättning: Åtgärder: Prioriteringar:	Pelarsal av trädstammar längs gångvägarna för att skapa utblickar mot vattenrummet. Gångvägar sköts enligt G2. Prioriteringa: marken är stenbunden och skötsel längs gångvägar innebär huvudsakligen av trimning av sly.

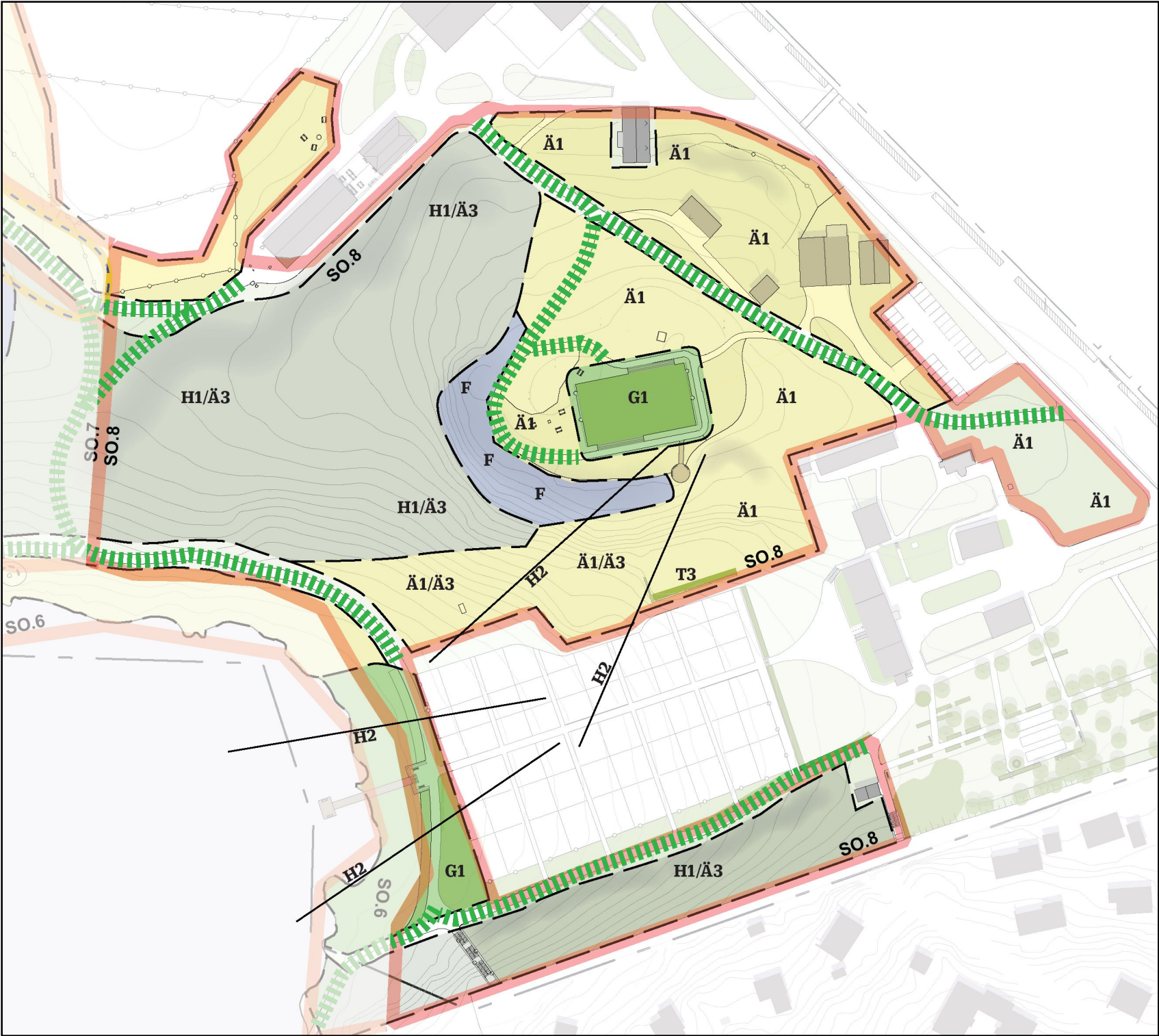
- G1** Gräsklippning bruksgräsyta s.13
- |||||** Gräsklippning längs gångvägar s.13
- Ä3** Trimmning av fältskikt i bestånd s.15
- H2** Uppstamning och fällning av enskilda träd s.16
- H1** Gallring och slyröjning s.16
- F** Fri utveckling s.16

Skötselområde 7 (S07) - Tall- och Lärkområde

Beskrivning
Natur: skogsområde i sluttning som domineras av äldre tall och med ett inslag av krattekar. I norra delen finns även lärk. Området är under igenväxning av lövsly, främst triviallöv, men även sly och yngre träd av lind. Hassel förekommer sparsamt.
Park: det kuperade området utgör en dramatiserande och tätare parti vilket bryter siktlinjerna mellan beteshagen och Stjärnparken i norr och strandpromenaden. I högpunkten återfinns en gräyta vid foten av resterna av en vattencistern. Den östra delen av området är glesare bevuxen och utgör ett viktigt visuellt samband mellan beteshage och vattenrum.

Naturskötsel	Beskrivning
Målsättning:	Skötselområdet ska bestå av en öppen talldominerad skog med inslag av ek och lind, med Tempeluddens tallmiljö som förebild. Tall ska kunna föryngra sig i området och död ved ska förekomma, både i stående och liggande form. Det kuperade partiet lämnas för fri utveckling.
Åtgärder:	Friställning av de äldre tallarna. Efter det återkommande slyröjningar av triviallöv och lönn. Ung ek, lind och hassel undantas slyröjning. Död ved lämnas, både liggande och stående.
Prioriteringar:	Gallring och slyröjning enligt H1. Fältskikt sköts enligt Å3. Slänt sköts enligt F. Inga prioriteringar

Parskötsel	Beskrivning
Målsättning:	Tätare mer naturmarkspräglad parti inramar en klippt agräsyta intill vattencisternen. Brutna siktlinjer från denna plats men sisuell kontakt med Stjärnparken i norr.
Åtgärder:	Gräsyta vid vattencisternen sköts enligt G1 Solitära ädellövträd och lövträd vid vattencisternen sköts enligt anvisningar för parklindar T1. Gångvägar sköts enligt G2. Gestaltande skötsel av vusellt stråk i östra delen enligt H2.
Prioriteringar:	Prioriteringa: marken är stenbunden och skötsel längs gångvägar innebär huvudsakligen av trimning av sly.

- G1** Gräsklippning bruksgräsyta s.13
- |||||** Gräsklippning längs gångvägar s.13
- T3** Föryngring av lindhäck s.14
- Ä1** Slåtter av ängsyta s.15
- Ä3** Trimmning av fältskikt i bestånd s.15
- H2** Uppstamning och fällning av enskilda träd s.16
- H1** Gallring och slyröjning s.16
- F** Fri utveckling s.16

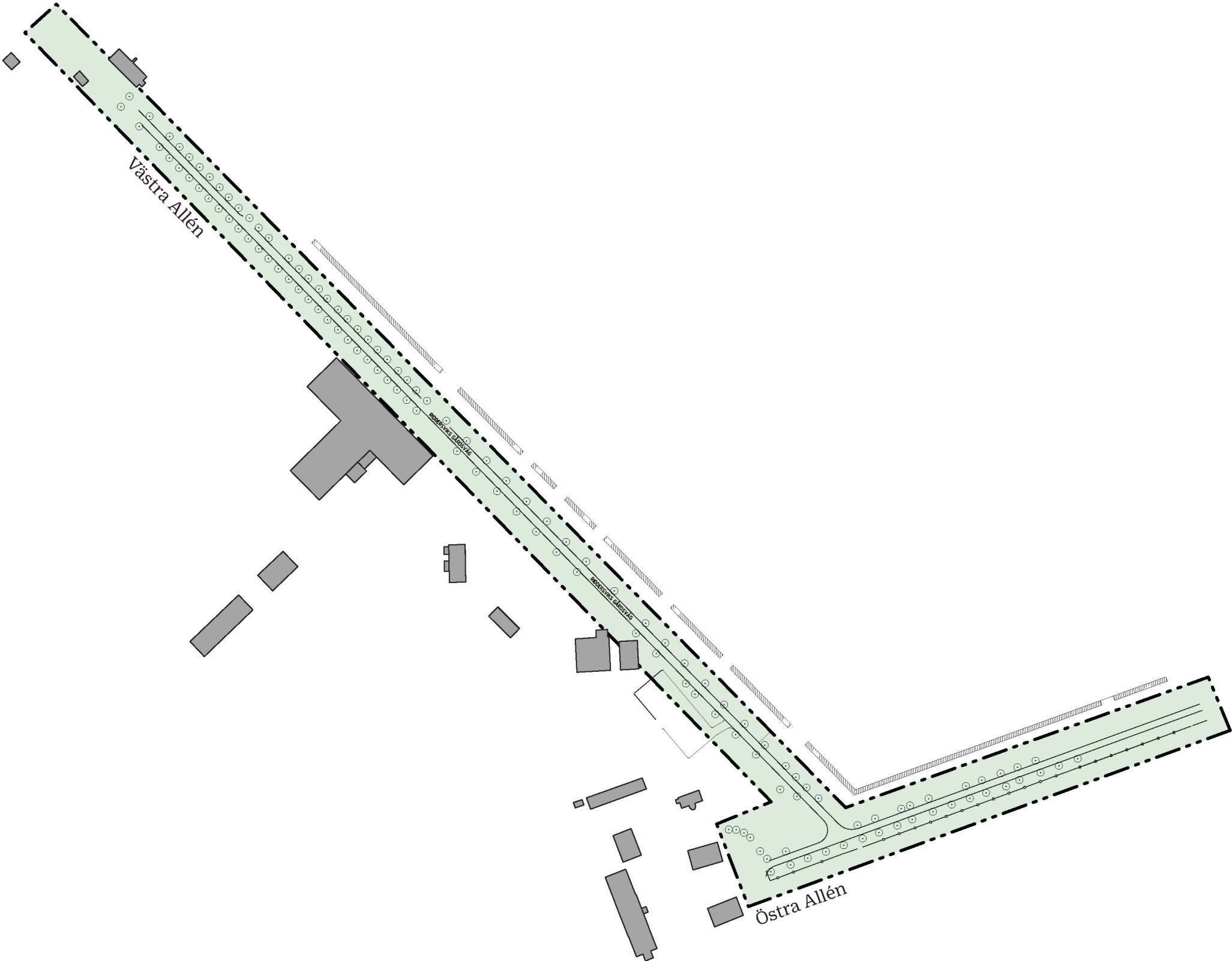
Skötselområde 8 (S08) - Ädellövområde

Beskrivning
Natur: Ett variationsrikt område som i den norra, mellersta och sydligaste delen domineras av ädellövskog med gamla, grova ekar. I skogsmarken finns även inslag av lönn och enstaka alm. I den nordvästra delen ökar inslaget av grova tallar. Lågor av ädellövträd finns allmänt, och en stor del av dessa utgörs av död almved. I övrigt finns en del stående död ek och flera ekar har döda grenar och stampartier. I buskskiktet finns högväxt hassel med endast enstaka döda stammar. I den mellersta delen finns en höjd med utsiktsplats och gräsytor och i den östra delen finns bebyggelse uppblandat med ängsytor, där det även förekommer enstaka grova träd av ek och lönn. Fältskiktet i den mellersta och nordvästra delen är lundartat, men i sluttningarna som omger utsiktsplatsen dominerar täta bestånd av kirskaål. Park: skötselområdet utgör ett ut parksynpunkt komplext område med både parkhistoriska delar, äldre bebyggelsemiljöer och en planerad parkdel (utsiktsplatsen) med bollplan och utsiktsplats. I området södra del återfinns gårdens forna trädgårdsanläggning, nu koloniområde, längs vars nordvästra långsida ett historiskt terrasssystem med kallmurar grupperar sig. Här föryngras en förvuxen lindhäck. Bakom detta ansluter ädellövområdet med grov ek. Ett smalare parti med grov ek och ädellöv i sydost utgör en rumslig definierande pendant. En mittaxel, genom kloniområdet, i det öppna fallande dalstråket, återskapas och avslutas med en återskapad brygga enligt 1843 års karta.

Naturskötsel	Beskrivning
Målsättning: Åtgärder: Prioriteringar:	Skötselområdet ska utgöras av en öppen ädellövskog med solitära grova ekar. Inslaget av död ved ska bibehållas och tillåtas öka. Hassel ska finnas i buskskiktet och tillåtas att ha en kontinuerlig tillgång på döda stammar. Initialt friställs alla grova träd. Därefter görs slyröjning i hela området, där alla träd klenare än 15 cm i brösthöjdsdiameter tas bort. Ung ek och hassel sparas. Stamdelar och grövre grenar från friställning och slyröjning samlas ihop och placeras i faunadepå. Föryngring av hassel sker med viss periodicitet. Befintlig liggande död ved kan samlas ihop och läggas i faunadepån, men grövre stammar kan gärna ligga kvar. Ängsytor och hagmark se parkskötseln nedan. Gallring och slyröjning enligt H1. Fältskikt sköts enligt Ä1 och i partier som Ä3. Slänt sköts som område med fri utveckling F. Brunnsröjning, enligt principer s 11, i områdets sydvästra del vilket domineras av gammal ek. Bryn i anslutning till utsiktsplatsen i den ventrala delen av området sköts enligt principer för skötsel av bryn s 11.

Skötselområde 8 (S08) - Ädellövområde

Parskötsel	Beskrivning
Målsättning:	Vårdad parkmiljö längs gångstråken i det centrala parkrummet där en upprustad mittaxel genom koloniområdet med avslutning i återskapad brygga förstärker prägel av park. Förmedlad och mjuk övergång mellan nyanlagd utsiktsplats ochultiplan och omgivande hagmark. Vårdad ängsmark på det historiska tetrasssystemet och i anslutning till bebyggelsområde Brutna siktlinjeri den branta sluttningen söder och väster om utsiktsplatsen. Föryngrad lindhäck i anslutning till terrasssystemet.
Åtgärder:	Gräsyta intill multiplan/utsiktsplatsen sköts som G1. Gräsyta mellan gångväg och koloniområde sköts som G1. Gräsyta mellan vattenspegel och gångväg sköts som G1. Markyta intill gångvägs sköts enligt G2. Ängsyta i slänten från utsiktsplatsen, på terrasssystemet och ordväst om koloniområdet sköts som Ä1. Ängsyta mellan uthus och nyttobyggnader sköts som Ä1. Brant slänt söder och väster om utsiktsplatsen med fri utveckling sköts enligt F. Trandområde i anslutning till mittaxel och brygga ehandlas som gestaltande skötsel enligt H2.
Prioriteringar:	Den centrala vyn mot Mälaren och kopplingen mellan trädgårdsanläggning och park, det vill säga ekbrynet och terrasstyemet i nord väst ges extra uppmärksamhet med noggranna avägningar mellan parkgestaltande och naturvårdande skötelåtgärder.

Allé av parklind längs med Riddersviks gårdsväg

Skötselområde 9 (S09) - Alléer

Beskrivning
Natur: de ca 200 år gamla alléerna i skötselområdets norra del är i huvudsak planterade med parklind. Lindarna har i anslutning till beskärningsåtgärder och hamling på olika höjder utbildat håligheter. Det finns även träd med inslag av stående dödved. Träden är i huvudsak fristående och solexponerade men i den västra alléns västra del finns ett antal träd i ett förslyat och igenväxt område. Park: alléerna, 143 parklindar, 9 lönar och en kastanj, utgör en av de viktigaste delarna i Riddersvik som manifestationen av en mellansvensk herrgård. Från att ursprungligen ha tecknat sig fritt mot de omgivande odlingslandskapet har trädraderna stegvis avskärmats från omgivningen genom häckplanteringar, staket och trädplanteringar. Den visuellt riktningsangivande funktionen mot herrgårdens gårdsplan är fortfarande en påtaglig kvalitet. Alléerna innehåller luckor, nyplante-ringar och möjlighet till skubbskottsförynging.

Naturskötsel	Beskrivning
Målsättning: Åtgärder: Prioriteringar:	Bibehållna hålträd och friställning av parklindar i det igenvuxna partiet i väster. Där omgivande träd vuxit in i lindraderna kommerdess att behöva tas bort. Stamdelen och grova grenar av dessa träd flyttas till närliggande faunadepåer. Detsamma gäller grövre grenar som avlägsnas då träden underhållsbeskärs. Gallring och slyröjning enligt H1 i den västra delen av området. Inga prioriteringar

Parkskötsel	Beskrivning
Målsättning: Åtgärder: Prioriteringar:	Alléerna som läsbart historisk landskapselement som urskiljer sig från omgivande trädbestånd och plante-ringar. Parklindar och övriga träd i god kondition fria från stamskott. Beskurna för att inte utgöra riskträd Parklindar, sköts enligt anvisningar för parklindar T1. Lönn och kastanje beskärs med försiktighet under den årstid då risken för blödning är liten. Stubbskott sköts enligt T2. Gräsytor i anslutning till alléerna sköts som G1. Inga prioriteringar